

"บุคคล...
ไม่ควรที่จะทำกาละ (ตาย)
ก่อนแต่ที่จะทำให้แจ้ง
ซึ่งโสดาปัตติผล"

พุทธวัจน์

พุทธโฆษณ์ ๒

คุณสมบัติพระโสดาบัน

วิธีง่ายๆ เพื่อความเป็นโสดาบันในชาตินี้

พุทธโฆษณ์ ๒

คำถาม - คำตอบ

คุณสมบัติพระโสดาบัน

โดย พระอาจารย์ คึกฤทธิ์ โสตฺถิผโล

วัดนาป่าพง ลำลูกกาคลอง ๑๐ จ. ปทุมธานี

อบรมผู้ปฏิบัติ

ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ระหว่างวันที่ ๒๕ - ๓๑ มกราคม ๒๕๕๑

พุทธโฆษณ์ ๒

คำถาม - คำตอบ

คุณสมบัติพระโสดาบัน

โดย **พระอาจารย์ คึกฤทธิ์ โสตฺถิผโล**

เลขมาตรฐานประจำหนังสือ : ๙๗๘-๙๗๔-๑๐-๘๙๓๕-๒

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑
จำนวน ๑๔,๐๐๐ เล่ม

ออกแบบปก : เรืองชัย บุญเรืองขาว
โทร.๐๘๙-๐๑๘-๘๖๖๖

ออกแบบรูปเล่ม : วิชชุ เสริมสวัสดิ์ศรี

ภาพประกอบ : จากหนังสือจิตรกรรมพระพุทธประวัติในพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม จัดพิมพ์โดยสำนักพระราชวัง ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗

ดำเนินการพิมพ์โดย : บริษัท คิว พริ้นท์ แมเนจเม้นท์ จำกัด

โทร. ๐-๒๘๐๐-๒๒๙๒, ๐๘-๔๙๑๓-๘๖๐๐ โทรสาร. ๐-๒๘๐๐-๓๖๔๙

คำนำ

มีคำถามมากมายเกี่ยวกับ "โสดาบัน" ซึ่งอาตมาได้ตอบคำถามเหล่านั้นโดยหลักแห่งพุทธวัจน์ พุทธโฆษณ์ฉบับโสดาบันเล่มนี้ จึงได้รวบรวมคำถามของผู้ปฏิบัติและคำตอบ เพื่อให้ผู้สนใจปฏิบัติทั้งหลายได้รู้ชัด และมีกำลังใจที่จะประพฤติตนให้ถึงสภาวะธรรม ตรงตามที่พระองค์ได้ตรัสไว้ โดยทราบว่าโสดาบันไม่ใช่เรื่องที่ไกลตัว หรือเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ บุคคลมีสิทธิที่จะเป็นโสดาบันได้ทุกผู้ทุกนาม

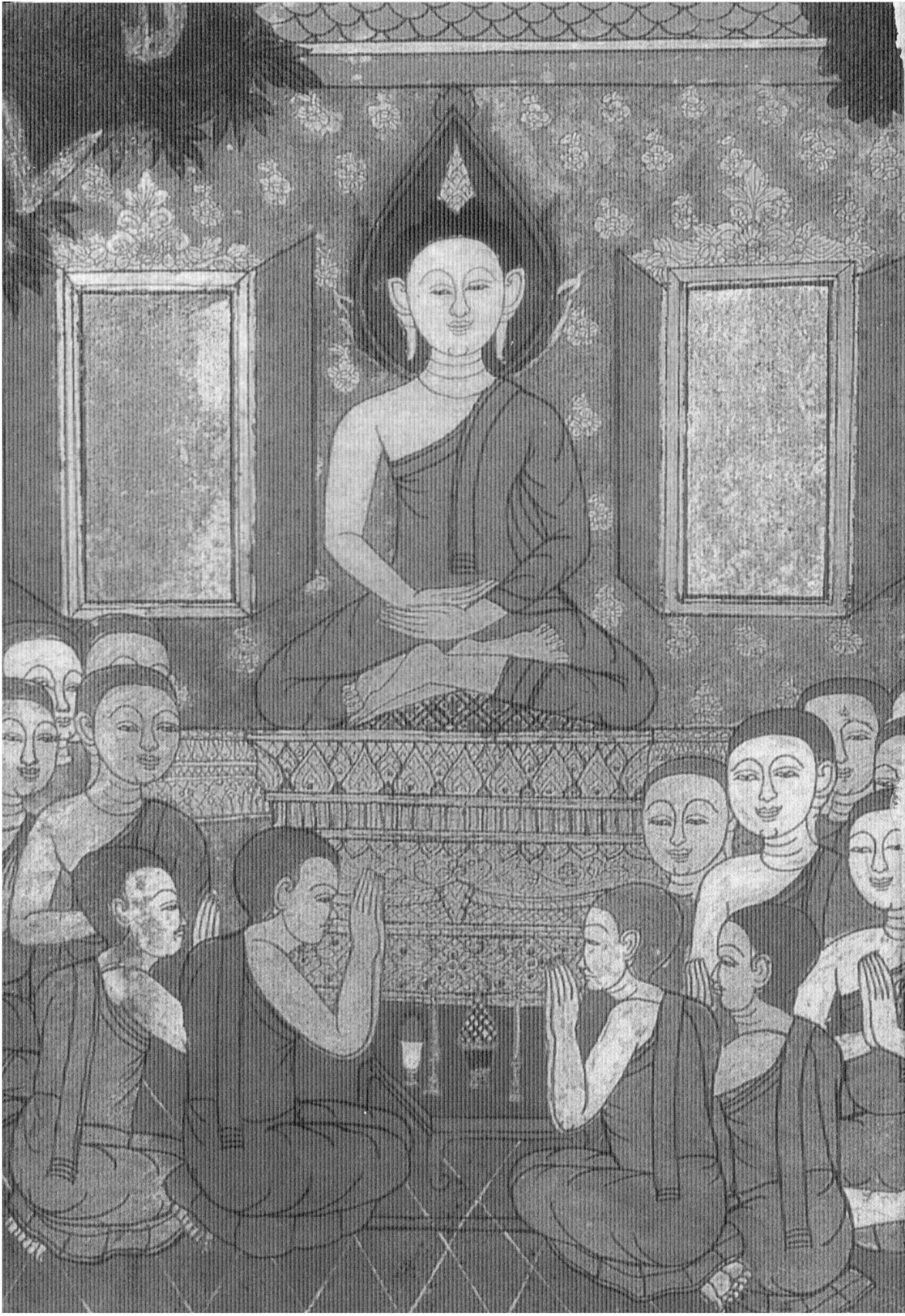
อาตมาเป็นเพียง "พุทธโฆษณ์" หรือผู้ประกาศธรรมคำสั่งสอน ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น โดยมุ่งหวังเพียงจะนำพา ญาติโยมพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ก้าวข้ามหลุดพ้นจากสังสารวัฏฏ์ ให้สมกับที่ได้มีโอกาสเกิดมาเป็นมนุษย์ ผู้สามารถฝึกฝนตนเองได้ และจะเป็นการดีอย่างยิ่ง ถ้าท่านทั้งหลายจะช่วยกันทำตนเป็น "พุทธโฆษณ์" เพื่อกระจายพุทธวจนะให้แผ่ไพศาลไปทั่วโลก และดำรงอยู่ในโลกตราบนานเท่านาน

ขออนุโมทนากับคณะศิษย์งานธรรม ผู้สนับสนุน และผู้อ่านทุกคนที่ได้ร่วมกันเป็นพุทธโฆษณ์อย่างแท้จริง ให้ได้ดวงตาเห็นธรรม และมีความเจริญในธรรมยิ่งๆขึ้นไปเทอญ

พระคึกฤทธิ์ โสตฺถิผโล

(พระคึกฤทธิ์ โสตฺถิผโล)

เจ้าอาวาส วัดนาป่าพง

คุณสมบัติพระโสดาบัน

ถอดเสียงบรรยายธรรม พระอาจารย์คึกฤทธิ์ โสตฺถิผโล

(ที่ยุวพุทธฯ ๒ ; ๒๕ – ๓๑ มกราคม ๒๕๕๑)

พระพุทธเจ้าถามกับพระสารีบุตรว่า นี่! เธอรู้ไหม *"...ฆราวาสที่นั่งอยู่นี้ ใครเป็นพระโสดาบัน?..."*

พระสารีบุตรทูลขอให้พระพุทธเจ้าทรงตอบ ท่านก็ตอบว่า สารีบุตร ! ดูอย่างนี้

๑. เขาพ้นจากภัยเวร ๕ ประการหรือยัง ? ก็คือ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม ไม่พูดโกหก ไม่ดื่มสุรายาเมา ถ้าเขาทำศีล ๕ ประการนี้ได้ นี่ เขาได้ไปหนึ่งคุณสมบัติแล้ว เรียกว่า พ้นแล้วจากภัยเวร ๕ ประการ

๒. สารีบุตร! เธอดูว่า เขามีคุณธรรม ๔ ประการหรือไม่? คือตัวโสตาปัตติยังคะ ๔ คือ เลื่อมใสในพระพุทธ, พระธรรม, พระสงฆ์ อย่างไม่หวั่นไหว, มีศีลอันเป็นที่รักของพระอริยเจ้า คือศีลที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ด่าง ไม่พร้อย เป็นศีลที่เป็นไทจากตัณหา ไม่ถูกครอบงำด้วยทิฏฐิ (ความเห็นผิด).

ถ้าเขามีคุณสมบัติมีครบทั้งหนึ่งและสอง ให้รู้เถอะว่า คนนี้เป็นโสดาบันแล้ว นี้ดูเป็นรูปธรรมหน่อย เห็นชัดๆ ง่ายๆ ทีนี้ความไม่หวั่นไหวใน พระรัตนตรัย

มันก็กินความเยอะเหมือนกันนะว่าคนๆ นั้นมีความเชื่อมั่นในกรรมไหม? ยังเที่ยวเชื่อนั่นเชื่อนี่ ในสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ได้บอก ไม่ได้สอน ไม่ได้วางเอาไว้หรือไม่? มั่นคงไหม? อย่างเช่นมีคนอื่นบอกว่า ไม่ต้องรักษาศีลหรอกนะ ไม่ต้องทำสมาธิหรอก ปล่อยฟุ้งซ่านนี่แหละ ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์สิ ดี ทำแล้วพ้นทุกข์ นี่แล้วไปเชื่อเขา อย่างนี้เรียกว่าไม่มั่นคงในเส้นทางนะ ถ้าเป็นโสดาบันแล้วจะต้องมั่นคงในเส้นทาง

เครื่องวัดความเป็นพระโสดาบันมีอยู่มาก เยอะมากเลย ถ้าเราทราบอย่างหลากหลายนี่จะทำให้เราตรวจสอบตัวเราเองได้และพระพุทธเจ้าก็ให้พยากรณ์ตนเองนั่นแหละ เพราะถ้าเรามีการกระทำทางกาย วาจา ใจ เข้าหลักเกณฑ์ตามธรรม พระพุทธเจ้าก็บอก ถ้าหวังจะพยากรณ์ ก็ให้พยากรณ์ตนด้วยตนนั่นแหละว่า เป็นโสดาบันแล้ว ไม่ต้องให้ใครอื่นมาพยากรณ์ เพราะการที่จะพยากรณ์บุคคล จะตัดสินประเมินวัดสอบบุคคลนี่ พระพุทธเจ้าบอกว่า **มีแต่ตถาคตหรือผู้มีความสามารถเท่าตถาคตเท่านั้น ที่จะตรวจสอบวัดผลได้ ประเมินบุคคลได้** เพราะฉะนั้น ที่พระพุทธเจ้าพูดอย่างนี้ มันมีความหมายมากพอสมควรนะ และเพราะ**ปัจจุบันนี้มันมีการวัดสอบกันอย่างหลากหลาย**มากมาย ถือเอาเป็นวิธีที่ถูกต้องตรงเกณฑ์ไม่ได้ เรา**ต้องใช้หลักเกณฑ์ตามธรรมที่พระพุทธเจ้าให้ไว้ เป็นตัวมาวัดสอบ** ต้องหลักเกณฑ์นี้เท่านั้นคือมาตรฐานที่สุด

พระพุทธเจ้าพูดไว้เยอะในคุณธรรมของพระโสดาบัน ให้เราเข้าไปศึกษาดูว่า ท่านบอกอะไรไว้บ้าง เราก็ดูตามนั้น เราจะได้ตรวจสอบตัวเราเอง ตัวเราเองนี้ ย่อมรู้เราเองดีที่สุดว่า ศีลเราบกพร่องหรือไม่? เราหวั่นไหวหรือไม่? จิตเราสงบหรือไม่? เราวางอารมณ์นี้ได้หรือไม่? เราต้องตรวจดูตัวเราเอง ต้องพึ่งตนเอง

พระพุทธเจ้าจึงบอกว่า *"...ในกาลบัดนี้ก็ตาม ในกาลล่วงไปแห่งเราก็ตาม ใครก็ตามจัก**ต้องมีตนเป็นประทีป มีตนเป็นสรณะ** ไม่เอาสิ่งอื่นเป็นสรณะ **มีธรรมเป็นประทีป มีธรรมเป็นสรณะ** ไม่เอาสิ่งอื่นเป็นสรณะ เป็นอยู่..."* อย่าไปพึ่งคนโน้น คนนี้ อย่าไปพึ่งสิ่งนั้น สิ่งนี้ พึ่งตนเอง พึ่งธรรมะเท่านั้น และเราจะพาตัวเราเดินไปสู่ความพ้นทุกข์ได้

ถาม : คนที่ทำบุญทำทาน เช่น สร้างพระพุทธรูป ร่วมสร้างศาลา สร้างสิ่งต่างๆมากมาย ไม่เคยตระหนี่เลย และยังชักชวนคนอื่นร่วมทำด้วย แต่คนๆนั้นเป็นคนขี้โกรธ ขี้โมโห และยังมีอัตตาตัวตนมาก อย่างนี้จะปิดอบายเขาได้ไหมคะ?

ตอบ : ปิดอบายเขาได้ไหม? เรื่องของการทำทานอย่างเดียวยังปิดอบายไม่ได้นะ เราจะทำบุญสุนทานมากขนาดไหน ก็มีโอกาสไปอบายได้ตลอด หรือแม้แต่การรักษาศีลก็ตาม ถึงจะรักษาศีล ๕ ศีล ๘ ยังไงก็ยังมีสิทธิ์ไปอบายได้เหมือนกัน ฟังแล้วก็ เอ! มันยังไงนี่ คนที่จะปิดอบายได้ก็คือ กลุ่มบุคคลในระดับโสดาบัน...โสดาบันบุคคลนั่นเอง

มีปริพาชกมาถามพระพุทธเจ้าว่า เขาเห็นคนรักษาศีล ๕ แล้วไปเกิดในนรก พระพุทธเจ้าฟังแล้วก็เฉยๆ แล้วเขา(ปริพาชก)ก็บอกว่า เห็นคนทุศีลที่ฆ่าสัตว์ ทำปาณาติบาต ผิดศีล ๕ ไปเกิดบนสวรรค์ พระพุทธเจ้าตอบไหม ไม่ตอบ เฉยๆ พระพุทธเจ้าไม่ตอบ ปริพาชกก็เดินหลีกไป พระอานนท์นั่งอยู่ข้างๆก็สงสัย จึงถามพระพุทธเจ้าว่า พอจะรับฟังได้ไหม? พระพุทธเจ้าบอก ได้ พระอานนท์ถามต่อว่า เพราะเหตุอะไร? พระพุทธเจ้าบอกว่า มันเพราะมีกรรมอีก ๓ ระดับ ที่จะส่งผลให้เขา เช่นถ้าเขาทำความไม่ดีมา ๑๐ ปี ก่อนหน้า ๑๐ ปี

ที่เขาทำความไม่ดีนั้น เขาได้ทำความดีมาก่อนหรือเปล่า? กรรมดีตรงนี้ก็ส่งผล (นี้เป็นกรรมระดับแรก) ทำให้เรามองว่า เขาทุศีลมานี่ ตั้ง ๑๐ ปี เอ! ทำไมไปเกิดบนสวรรค์? หรือว่า (กรรมระดับที่สอง) เขาทำความไม่ดีมา ๑๐ ปี พอปีที่ ๑๑ เขามาสร้างความดีอย่างใหญ่หลวงหรือเปล่า? กรรมตรงนี้ก็ส่งผลอีก

กรรมระดับที่สามก็คือ กรรมก่อนตาย อันนี้ก็เป็นตัวส่งผล เพราะว่าจิตสุดท้ายเกาะอารมณ์ใด พระพุทธเจ้าก็บอก อัตตภาพจะได้ไปตามอารมณ์นั้น เพราะนั่นมันคือ สถานที่เกิดของจิตนั่นเอง ตัวอารมณ์มันเป็นภพ เป็นสถานที่เกิดของจิต เหมือนอาตมาจับหนังสือ จะบอกว่าเป็นแก้วได้ไง จับแก้วจะบอกเป็นหนังสือได้ไง จิตจับอะไรมันก็เป็นตามนั้น

เพราะสิ่งที่จิตไปจับไปยึดไปเกาะก็คือ ตัวภพของจิต เป็นตัวเกิดของจิตไง ใช่ไหม? บางคนบอกไม่ยุติธรรม ไม่ยุติธรรมยังไง ก็นี่ยุติธรรมที่สุดแล้ว จิตจับอะไรก็ได้ตามนั้น ถ้าไม่อยากไปเป็นเดรัจฉาน ก็อย่าไปจับมันซิ ใช่ไหม? ก็ต้องฝึกจิต ปล่อยวาง ทำสมาธิ เห็นการเกิดดับ มองว่าจิตไม่ใช่ตัวเรา ของเรา มันจะไปเกาะกุศล อกุศล ก็ช่างมัน มันไม่ใช่เรา เราก็ปล่อยมันไป ทำแค่นี้ มันก็พ้นอบาย ใช่ไหม? แต่ถ้าเราไม่เข้าใจตรงนี้มันก็มีสิทธิ์ไปอบายได้ตลอดเวลา

ในการที่คนเรามีกิเลสนี้ ก็ไม่ใช่ว่าเราจะต้องไปอบายเสียทั้งหมด บุคคลที่มีกิเลสแล้วไม่ไปอบาย ก็คือ พระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามี ที่มีกิเลสแต่ไม่ต้องไปอบาย มีคราวหนึ่งพวกปริพาชกคุยกัน แล้วก็ถกเถียงกันบอกว่า คนมีกิเลสนี่ตกนรกทั้งหมด ไม่มีทางเลยที่จะไปสู่สุคติ พระสารีบุตรฟังแล้วก็ไม่รับรองไม่คัดค้านเก็บกลับมาถามพระพุทธเจ้าดีกว่า พระสารีบุตรขนาดเลิศทางปัญญา ไม่ฟันธงอะไร กลับมาถามพระพุทธเจ้าว่า ท่านได้ยินพวก

ปริพาชกเขาคุยกันอย่างนี้ มันจริงไหมว่า คนมีกิเลส จะต้องตกนรกทั้งหมด? พระพุทธเจ้าบอก สารีบุตร! ไม่จริง **คนมีกิเลสที่ไม่ตกนรกนั้น ได้แก่**

พระโสดาบัน พระโสดาบันประเภทหนึ่ง สอง สาม ก็ไม่ตกนรก โสดาบันจะมี ๓ ประเภท ประเภทแรกเกิดอีก ๗ ชาติ พวกนี้จะเวียนในภพเทวดาและมนุษย์อีกไม่เกิน ๗ ชาติ ไม่มีชาติที่ ๘ สำหรับพระโสดาบัน ประเภทที่ ๒. ก็เกิดอีก ๒-๓ ชาติ พวกนี้ก็จะเกิดเฉพาะภพมนุษย์ ประเภทที่ ๓. เอกพีชี ก็จะเกิดอีกชาติเดียว... ชาติเดียว ก็จะเกิดเฉพาะภพมนุษย์เท่านั้น เพราะฉะนั้น ถ้าโสดาบันไปเป็นเทวดานี่ เป็นพวกกลุ่ม ๗ ชาติ

ส่วน**สกิทาคามี** ก็เวียนเกิดในภพมนุษย์อีกชาติเดียว จะได้เป็นพระอรหันต์

ส่วน**พระอนาคามี** ก็จะมีเป็นกลุ่มๆ กลุ่มที่อายุได้กึ่งหนึ่งของอายุขัยก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์ พวกนี้ก็ไม่ต้องไปอบาย

กลุ่มที่ ๒ ของพระอนาคามี ก็คือ ช่วงใกล้จะสิ้นอายุขัย ถึงจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์

กลุ่มที่ ๓ ก็คือ พวกที่ปฏิบัติแล้ว ไม่ต้องใช้ความเพียรเรี่ยวแรง ก็สำเร็จเป็นพระอรหันต์

กลุ่มที่ ๔ ก็คือ ปฏิบัติแล้ว ต้องใช้ความเพียร เรี่ยวแรง อันนี้ก็อยู่ที่การหยิบมรรควิธี ไม่ใช่มรรควิธีผิดนะ มรรควิธีถูกแต่เป็นมรรควิธีที่ลำบาก ก็ต้องใช้ความเพียร เรี่ยวแรงจึงจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์

กลุ่มสุดท้ายของพระอนาคามี ก็คือ ตายก่อน แต่แก้ปัญหาเรื่องอบายภูมิได้แล้ว และไม่ต้องกลับมาเกิดบนโลกอีก ด้วยการละความยินดีในทางอายตนะ ๕ ของกายได้ ก็ไปเกิดในพรหมชั้นสุทธาวาส และจะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ในชั้นพรหมนั้น

พระพุทธเจ้าบอกว่า นี่คือกลุ่มบุคคลที่ยังมีกิเลสเหลือ แต่ไม่ต้องไปอบายแล้ว แล้วก็บอกพระสารีบุตรอีกว่า คำถามนี้จริงๆแล้ว ถ้าไม่ถูกถามเฉพาะเจาะจง จะไม่ตอบเด็ดขาดเลย เพราะว่าจะเป็นเหตุให้เกิดความประมาท พวกเราฟังอย่างนี้ก็นอนใจเลย สบายแล้ว พอโสดาบันก็ เย็นใจ นอนมา ไม่เกินเจ็ดชาติ ได้เป็นพระอรหันต์แน่นอน มันก็เลยจะเป็นเหตุให้เกิดความเนิ่นช้า

ถาม : การที่พระอาจารย์บอกว่า ผู้ที่จะได้โสดาบัน ต้องถือศีลครบ ๕ ข้อ ถ้าหากโยมมีการดื่มแอลกอฮอล์บ้าง เป็นครั้งเป็นคราว จะหมดโอกาสเป็นโสดาบันไหม? โดยที่ศีลอีกสี่ข้อ โยมสามารถปฏิบัติได้อย่างดีเจ้าคะ?

ตอบ : ดื่มทุกวันหรือเปล่าไม่รู้ ปกติศีล ๕ นี่ก็โดยหลักพระพุทธเจ้าก็ให้เป๊ะเลยนะ ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ด่าง ไม่พร้อย แต่ถ้าเราวิเคราะห์หรือเราพิจารณาให้ดีแล้ว ดีแบบเข้าข้างตัวเองหรือเปล่า ก็ไม่รู้นะ

เราวิเคราะห์แค่คำของพระพุทธเจ้าที่ท่านตรัสถึงวิบากของผู้ที่ละเมิดศีล ๕ แล้วจะได้ผลอะไรบ้าง วิบากอย่างเบานี่ไม่ได้เป็นไปเพื่อนรก เดรัจฉาน เปรตวิสัย วิบากอย่างเบาของผู้ผิดศีลปาณาติบาต ย่อมเป็นไปเพื่ออายุสั้น วิบากอย่างเบาของผู้ทำอทินนาทาน เป็นไปเพื่อความเสื่อมจากโภคะ วิบากอย่างเบาของผู้ทำกาเมสุมิจฉาจารเป็นไปเพื่อการก่อเวรด้วยศัตรู อย่างนี้นะ

การพูดโกหกอย่างนี้พูดไม่จริงวิบากก็ทำให้ถูกกล่าวตู่ด้วยคำไม่จริงใส่ร้ายป้ายสีทางวาจา การพูดเพ้อเจ้อ วิบากก็คือเวลาเราพูดจะไม่มีใครเชื่อถือคำพูดเรา การพูดคำหยาบ จะทำให้ได้ฟังเสียงที่ไม่น่าพอใจ นี่เป็นวิบากอย่างเบา

ส่วนวิบากอย่างหนัก ถ้าทำมาก ทำบ่อย ทำนาน ทำเป็นปกติ ก็เป็นไปเพื่อนรก กำเนิดเดรัจฉาน หรือเปรตวิสัย แต่พระโสดาบันพ้นแล้วจากการกระทำที่ทำแล้วเข้าไปสู่นรก กำเนิดเดรัจฉาน หรือเปรตวิสัย อย่างนี้นี่เริ่มยิ้มแล้วหรือยังก็ไม่รู้ แสดงว่า มันมีมุมอยู่นิดหนึ่งนะ ก็คือถ้าเราไม่ได้ทำมาก ทำบ่อย ทำนาน เราก็ไม่ได้รับวิบากในระดับนรก กำเนิดเดรัจฉาน เปรตวิสัย ซึ่งนั่นก็คือ พ้นจากความที่จะขาดคุณสมบัติของพระโสดาบัน แสดงว่ามันยังมีคุณสมบัติพระโสดาบันอยู่ บกพร่องแต่เบา แต่ที่นี้ ไอ้เบานี่ เบาขนาดไหน มันไม่มีเกณฑ์ ไม่มีประมาณ เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจะไม่พูดตรงนี้ไว้ เพราะมันเป็นช่องโหว่ที่จะทำให้คนมันประมาทได้ ดังนั้นท่านจึงต้องพูดว่า ศีลนี่ ดันให้บริสุทธิ์เต็มที่เลย เพราะฉะนั้น เวลาโยมพร่องไปนี่ โยมก็จะรู้แล้วว่าเราพร่องจากความเป็นปกติในแต่ละวัน หรือในแต่ละเดือน ในแต่ละปี มากน้อยขนาดไหน เพราะฉะนั้น อันนี้ก็ลองไปประเมินเอาเองนะ

ความบ่อยตรงนี้ก็กะได้ยาก แล้วดูในส่วนของมรรคมีองค์ ๘ นะว่า ในเรื่องของสุรา พระพุทธเจ้าก็ไม่ได้พูดไว้เลยนะ ก็เป็นประเด็นที่แปลก! ในเรื่องของสัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ ก็จะไม่มีเรื่องของสุรา ซึ่งอันนี้สงเคราะห์ในส่วนของศีล วาจาไปสี่อย่างแล้ว สัมมากัมมันตะ ก็คือ ศีล ๕ สามข้อแรก ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม ส่วนสัมมาอาชีวะก็พูดสั้นๆแค่ว่า เลี้ยงชีวิตที่เป็นไปเพื่อความไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น แล้วก็บอกอาชีพที่ไม่ควรทำ ๕ อย่าง ซึ่งก็มีเกี่ยวกับเรื่องของสุรา คือ ไม่ควรค้าขาย

พวกสุราน้ำเมาอย่างนี้ นี่ก็ไม่มีเรื่องของศีลข้อห้าในส่วนของการไม่ดื่มสุรา อันนี้ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ให้เราลองเอาไปพิจารณา

ถ้าข้อ ๕ ยังบกพร่องอยู่ ก็พยายามบกพร่องให้น้อยที่สุด **ทำข้ออื่นๆให้ดีที่สุด** ทำสมาธิให้มากเข้าไว้ ฝึกสติ ระมัดระวังอกุศลที่จะเข้ามาในใจ หมั่นทิ้งอกุศลเรื่อยๆ ก็คือเจริญสัมมาสังกัปปะอย่างนี้ก็ได้ อย่างที่บอกไว้ว่าให้เป็นผู้จับฉวยได้ไวในกุศลธรรมทั้งหลาย อะไรเป็นกุศลอย่างอื่นก็ทำ อันไหนยังทำไม่ค่อยได้ ก็วางมันไว้ก่อน เดี๋ยวเราพอได้ทำข้ออื่นๆไปก่อนแล้ว จิตเราก็จะเริ่มมีกำลังมากขึ้นมาเอง ในที่สุด เราก็จะวางข้อที่ยังไม่ได้ตรงนั้นได้เอง วางแบบง่ายๆนะ ไม่ต้องฝืนมากอย่างนี้

ถาม : ลักษณะของผู้ที่บรรลุโสดาบันเป็นอย่างไร? จะรู้ได้อย่างไรว่า บรรลุแล้ว จะมีปรากฏการณ์อย่างไรให้เราได้เห็น?

ตอบ : ไม่มีปรากฏการณ์อะไรมากมายหรอก ก็เป็นปรากฏการณ์ตามธรรม ที่เราสามารถปล่อยวางอารมณ์ต่างๆได้ เราก็ใช้หลักเกณฑ์ตามธรรมที่พระพุทธเจ้าวางไว้นั้น เป็นมาตรฐานที่ดีที่สุด จริงๆก็มีหลายความเห็นของครูบาอาจารย์ที่วางหลักเกณฑ์ของความเป็นพระโสดาบันหรือพระอริยบุคคลประเภทต่างๆไว้ แต่ก็ไม่ใช่มาตรฐานที่พระพุทธเจ้าทรงวางไว้นะ ก็เป็นประสบการณ์ตามธรรมของแต่ละบุคคล แต่ละครูบาอาจารย์ ซึ่งท่านอาจจะเห็นอย่างนั้น แต่ไม่ใช่เกณฑ์ที่ทุกคนจะต้องเห็นตามนั้น

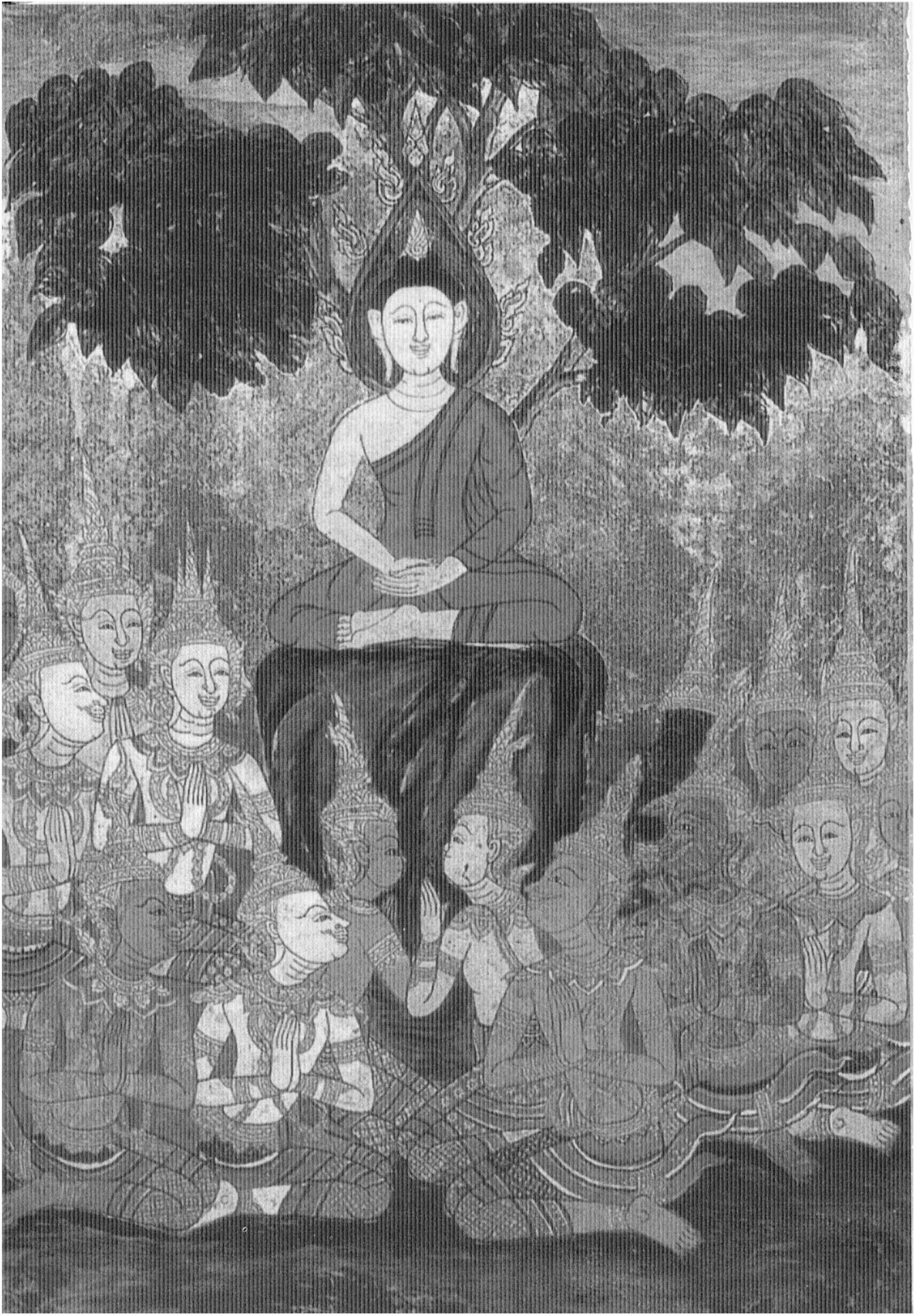
พระพุทธเจ้าท่านพูดหลักเกณฑ์ที่ทุกคนจะเห็นนี้ เหมือนเป็นจุดรวม จุดเช็คสอบ อย่างนี้นะ ที่ทุกคนจะต้องผ่านตรงนี้ เช่น อาจจะเดินไปสิบสาย สิบเส้นทาง ห้าสายนี้ก็อาจจะเจอประสบการณ์แบบนี้ เห็นเหมือนๆกัน แล้วอีกห้าสาย

เส้นทางนี้ก็อาจจะเจอประสบการณ์ไปอีกแบบ แต่ทั้งหมดนี้ จะมารวมกันที่จุดๆหนึ่ง แล้วก็อาจจะแยกกันต่อไปอีก พระพุทธเจ้าจะพูดในจุดตรงนี้ จุดเช็คสอบที่ทุกเส้นทางจะต้องมาเจอ

เพราะฉะนั้น **หลักเกณฑ์ของพระพุทธเจ้า**จึงเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ได้กับทุกเส้นทาง ถึงคุณจะปฏิบัติวิธีไหนมาก็ตาม มันก็จะต้องมาเข้าตรงกับหลักเกณฑ์ของพระพุทธเจ้า **คือ ศีล ๕ คุณบริบูรณ์ไหม ? ;** คุณ**หวั่นไหวในพระรัตนตรัยหรือเปล่า ?** คุณจะเห็นอะไรวิจิตรพิสดารก็ตาม แต่ถ้าคุณยังมีการปลุกเสกเลขยันต์ เชื่อเทวดาอารักษ์ หมอผี หมอยา เชื่อภูเขา ต้นไม้ บวงสรวงบูชาอะไรเลอะเทอะไป อย่างนี้ก็ไปกันคนละเรื่องแล้วเพราะฉะนั้นตรงนั้นก็ไม่ใช่เกณฑ์ เกณฑ์ที่พระพุทธเจ้าวางไว้ จะเป็นเกณฑ์ที่มาตรฐานที่สุด

๑.) การละความเห็นที่ปรารภขันธ์ในเบื้องต้น เบื้องปลาย (การยึดความรู้ความเห็น ในส่วนอดีต และอนาคต) ; ๒.) การที่คนๆนั้นมีความเชื่อ มีจิตน้อมไปว่า ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นของไม่เที่ยง ; ๓.) การที่จิตของผู้นั้น เพ่งโดยประมาณอันยิ่งด้วยปัญญาใน ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ในธรรม ๖ ประการตรงนี้ ว่าเป็นสิ่งไม่เที่ยง . สิ่งเหล่านี้ก็เป็นอีก ๓ หลักเกณฑ์ของเครื่องวัดความเป็นพระโสดาบัน

๔.) ความที่คนๆนั้น **ไม่กระทำซึ่งวัตตโกตูหลมงคล** (มงคลภายนอกของสมณพราหมณ์เหล่าอื่น คือเป็นข้อปฏิบัติทางกาย ทางวาจาตามความเห็น ความเชื่อของชนเหล่าอื่น) ; **๕.)** การที่บุคคลนั้น**ละสังโยชน์ ๓ ได้** คือสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ; **๖.) การเห็นการเกิดดับของขันธ์ห้า ; ๗.) การรู้ปฏิจจสมุปบาท** ก็ตาม. เกณฑ์เหล่านี้ล้วนเป็นเกณฑ์ในการวัดสอบความเป็นโสดาบันทั้งนั้น.

การเห็นว่า วิญญาณนี่ ไม่เวียนเลยไปจากสี่ธรรมชาตินี้ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร ; วิญญาณคือจิตผู้รู้ของเรา รู้ได้แค่ ๔ ธาตุเหล่านี้ เพราะฉะนั้น ถ้าผู้ใดเห็นชัดเจนว่า วิญญาณทำงานอย่างนี้ มีคุณสมบัติอย่างนี้ ไม่เที่ยงอย่างนี้ เกิดดับอย่างนี้ มั่นคงอย่างไม่คลอนแคลน ไม่หวั่นไหว ผู้นั้นก็ให้พยากรณ์ตนด้วยตนนั่นแหละว่า เป็นโสดาบันแล้ว และผลพวงตามธรรมที่พระพุทธเจ้าบอกไว้นี่ เราหยิบไปตรวจสอบ เราก็จะได้ตามนั้น เราจะมั่นคงตามนั้น

ถาม : เป็นคนธรรมดา ทำงานในบริษัท เป็นตำแหน่งใหญ่ ตำแหน่งสูง ถูกเชิญไปตั้งศาลพระภูมิ เจ้าที่ เจ้าทาง แล้วเราต้องไป เราจะทำอย่างไร เราต้องไปทำผิดอย่างนั้นหรือเปล่า?

ตอบ : ก็ดูอย่างนี้นะ พระพุทธเจ้าบอกว่า วัตตโกตูหลมงคล มงคลภายนอกของสมณพราหมณ์เหล่าอื่นน่ะ เรากระทำโดยความเป็นสาระไหม? บางทีเราก็ต้องทำไปตามสังคม แต่สาระในใจหรือเจตนาในใจนี่ เราไม่ได้เป็นอย่างนั้น

อย่างมีแม่ลูกคู่หนึ่ง ก็มาถกกัน ถามอาตมา คนเป็นลูกนี่เขามั่นคงก็บอกว่า แม่ อย่าไปไหว้เจ้า อย่าไปอะไรเลย แม่บอก โถ! ลูก มันต้องทำไปตามญาติพี่น้องนะ ไม่อย่างนั้นเดี๋ยวมันจะทะเลาะกัน มันจะขัดกัน ลูกก็พยายามห้ามแม่ แม่ก็ถามว่าท่านจะให้ทำยังไงดี? ขัดกันกับลูกอยู่อย่างนี้ อาตมาก็บอกไม่เป็นไรหรอกนะ เพราะว่า โยมเอาสาระความบริสุทธิ์หลุดพ้นจากการทำอย่างนั้นหรือเปล่าล่ะ? ไม่ได้เอาใช่ไหม? เราก็ไม่ได้คิดจะต้องการสาระจากตรงนั้น การที่เราไหว้บรรพบุรุษ มันก็ไม่ได้ผิดนี่ พ่อ แม่ พี่ น้อง เราก็ไหว้ได้ แต่เราไม่ได้หวัง มรรค ผล นิพพาน จากพ่อ แม่ พี่ น้อง ใช่ไหม? เรา

หวังมรรค ผล นิพพานจากคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า หวังจากธรรมะตรงนั้นต่างหาก

การไม่หวั่นไหวในพระพุทธนี่**ต้องเชื่อมั่นว่า พระพุทธเจ้ามีจริง ตรัสรู้จริง** แล้วไม่หวั่นไหวในพระธรรมก็คือเชื่อว่า **ธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้า**นั้น**สามารถพัฒนาปุถุชนให้เป็นอริยบุคคลขึ้นมาได้** ส่วนเชื่อมั่นไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์ก็คือเชื่อว่า ผู้ได้อริยบุคคลต้องมีจริง **บุคคลที่มีความเพียรพยายาม ที่ฝึกฝนตนเองตามธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าวางไว้ จนกระทั่งเป็นอริยบุคคล เข้ามรรค ผล นิพพานได้ มีจริง** เราต้องเชื่อมั่นตรงนี้ คือเชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ใช่ไหม ? ต้องไม่หวั่นไหวตรงนี้

ส่วนตรงนั้น (ไหว้บรรพบุรุษ) เราทำเพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยกในหมู่ญาติพี่น้อง ไม่ยังความแตกแยกให้เกิดขึ้น การเป็นผู้ยังความพร้อมเพรียงให้เกิดขึ้น ก็ชื่อว่า เป็นสัตบุรุษ ถ้าใจเรามั่นคงเสียอย่าง การกระทำ เราก็ทำไปอย่างนั้นแหละ ทำไปตามโลก ตามสังคม เราอยู่ในกลุ่มสังคมแบบนั้น เราก็ทำไป แต่เราไม่ได้เชื่อตรงนั้น อยู่ที่ใจเรา

ถาม : ฟังพระอาจารย์บรรยาย ทำไมรู้สึกว่า โสดาบันใครๆก็เป็นได้ง่ายๆ เคยปฏิบัติแล้วฟังครูบาอาจารย์บอกว่า ต้องเจริญสติให้ผ่านญาณ ๑๖ ก่อนรอบแรก จึงจะเป็นพระโสดาบันได้ รู้สึกว่า ทำได้ยากจริงๆ อยากเรียนถามว่า พระโสดาบันโดยละเอียดนั้นเป็นอย่างไร?

ตอบ : กรณีญาณ ๑๖ ไม่ได้เป็นเครื่องวัดที่พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้ เพราะฉะนั้น เราไม่เอามาเป็นเครื่องวัดในหลักของพุทธวจนะ โยมก็ไปตรวจสอบ

ในพุทธวจนะได้ทั้งหมดนะว่า จะไม่มีคำว่าญาณ ๑๖ ตรงนี้ แต่คำตรงนี้มีในพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นในส่วนของอรรถกถา คือ ความเห็นของอาจารย์รุ่นหลัง ไม่ใช่ความเห็นโดยพุทธวจนะ

ถามว่า พระโสดาบันยากไหม? มันจะมองว่า ยากก็ได้ จะว่าง่ายก็ได้ เรามองคุณสมบัติแล้วก็เหมือนกับจะง่าย แต่ถ้าจะดูว่า เอ๊ะ! เราไม่หวั่นไหวจริงๆหรือเปล่า? มันก็ยากอยู่นะ เราเจอคนในสังคมเยอะแยะที่บอกว่ามั่นคง แต่จริงๆแล้ว ก็ยังไม่มั่นคง แค่เรารู้สึกว่าถ้าเราไม่แขวนพระออกจากบ้าน เราจะเสียวไหม? เคยแขวนทุกวัน วันนี้ลืมแขวนพระออกจากบ้าน หวั่นไหวไหม? มันต้องดูใจตัวเองไง เราเดินผ่านศาล ผ่านต้นไม้ เขามีดอกไม้อะไรบูชาเต็มเลย ไม่ไหว้แล้วเสียวไหม? เดินเข้าไปในป่ามืดๆ เจอต้นไม้ใหญ่ ผูกผ้าสามสี มีอะไรต่ออะไรแขวนอยู่ เอา(แล้ว)ไหมล่ะ เสียวไหม? หวั่นไหวไหม? หรือเฉยๆ ไม่กลัว ไม่สนใจ เชื่อมั่นในกรรมแน่นอนนะ เราไปลองทดสอบตัวเราเองก็ได้ ขับรถไปเห็นเขาบีบแตรกันหมดเลยเวลาผ่านศาลนี่ เอาไหม? ไม่บีบไหมล่ะ? กล้าไหมนะ? ซวยแล้ว เดี๋ยวรถชนแน่เลย ใช่ไหม? โอ! มันยากเหมือนกันนะ ถึงว่า เอ้า! เอาหน่อย มั่นคงหน่อย แต่ใจมันก็ เอ๊! หวิวๆ หรือสักหน่อยจะดี ไม่เชื่อแต่อย่าลบหลู่ มันก็มีมาอีกล่ะ ไอ้คำพวกนี้มันก็จะมีมา ใช่ไหม? เผื่อเหนียวไว้ก่อนน่ะ กันพลาด อย่างนี้

เพราะฉะนั้น โสดาบันไม่เผื่อเหนียว ไม่กันพลาด มั่นคง เป็นไงเป็นกัน ลุยไปเลยนะ ฉะนั้น ตรงนี้มั่นคงมันก็ยากเหมือนกันนะ ฟังแล้วเหมือนง่าย แต่ก็ยากอยู่

ตัวศีล ๕ นี่ก็ตัวยาก , การเห็นการเกิดดับ , เห็นปฏิจจสมุปบาท , มั่นคงในอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา , **การเห็นความเป็นปฏิกูล แล้ววางอุเบกขา**

ได้ เห็นของไม่ปฏิกูลก็อุเบกขาได้ เราเห็นของสวยแล้วอุเบกขาไหมล่ะ? หรือว่า ใจเพลินไป ใช่ไหม? มันไม่ง่ายนะนี่ **หลักเกณฑ์เครื่องวัดความเป็นอริยะนะ วางอุเบกขาได้ ทั้งของสวยไม่สวย** อย่างนี้

หลักเกณฑ์ตามธรรม ทิ้งอารมณ์ได้เร็วไหม? เร็ว....เร็วขนาดไหน? พระพุทธเจ้าก็จะมีเกณฑ์ให้นะ , ยังสนใจดูฤกษ์ ดูยามอยู่ไหม? จะขึ้นบ้านใหม่นี่ เล็งแล้ว พระต้อง ๓ , ๕ , ๗ , ๙ ไม่ได้ตามนี้ละก็ สงสัยนี่บ้านอยู่ไม่เป็นสุขแน่ , ได้รถมาแล้ว จะไปวิ่งหาเจิมไหมนี่? หรือว่า เจิมคนแทน คือรักษาศีลดีๆ ส่วนรถก็ปล่อย ช่างมัน แหม! หายากนะ รถไม่เจิมนี่ มั่นคงไหม? หวั่นไหวตรงนี้ไหมนี่? ขับไปขับมา รถไปชนหรือว่ามีเหตุอะไรเกิดขึ้นในบ้านเนี่ย เห็นไหม? เป็นเพราะไม่ได้ทำบุญบ้านนะ เป็นเพราะไม่เจิมรถ ไม่อะไรอย่างนี้หรือเปล่า? เลยโดนซะแล้วน่ะ แล้วเป็นไง? เอาอีกแล้ว กลัวอีกแล้ว เอารถวิ่งไปเจิม วิ่งไปหาโน่น หานี่ ใช่ไหม? นี่หวั่นไหวทั้งนั้นนะ **ไม่เชื่อมั่นในกรรม ไม่เชื่อว่า อะไรจะเกิดขึ้นข้างหน้านี่ มันเป็นเรื่องของกรรม** จะว่ายาก มันก็ยากนะ เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าก็พูดพื้นๆแค่นี้แหละ ง่ายๆ ดูเหมือนง่าย แต่พอเราเอาไปทำ ไปเช็ค ให้ละเอียดสิ โอ! มันยาก ไม่ใช่ง่ายเหมือนกัน

ถาม : เราจะหาหนังสือรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของพระโสดาบันได้ที่ไหน?

ตอบ : ในชุดจากพระโอษฐ์ห้าเล่มนี่มีหมดเลย มีเยอะ เดี๋ยวจะรวบรวมไว้ให้ ไว้ทำเป็นเล่มสักหน่อยให้ชื่อคุณสมบัติพระโสดาบัน จะรวมไว้ให้ทั้งหมดเลย

ถาม : พระโสดาบันต้องละอะไรได้แล้ว และยังคงเหลือกิเลสอะไรที่ยังละไม่ได้?

ตอบ : กิเลสอะไรที่ยังละไม่ได้ ก็อยู่ที่ว่าเราใช้อะไรเป็นเกณฑ์ เกณฑ์ในการวัดกิเลสที่ยังละไม่ได้ มักจะใช้สังโยชน์เป็นเกณฑ์ เพราะมันชัดเจนดี ที่ละได้แล้วก็สังโยชน์สามตัวแรกจากทั้งหมดสิบตัว คือ**ละได้ในส่วน**ของ**สักกายทิฏฐิ** ความเห็นว่าตัวเราของเรา ละ**วิจิกิจฉา** ความลังเลสงสัยในหนทาง แล้วก็ละ**สีลัพพตปรามาส** ศีลพรตของสมณพราหมณ์เหล่าอื่น ที่เหลือนอกนั้นพระโสดาบันก็ยังละในส่วนของ**กามราคะไม่ได้** ในส่วนของปฏิฆะหรือ**พยาบาทไม่ได้** เยอะเหมือนกันนะนี่ โสดาบันยังมีอะไรต้องทำอีกเยอะเลยนะ

เพราะฉะนั้น โสดาบันยังทำความผิดอะไรได้อีกเยอะมาก ยังมีเรื่องที่ต้องละอีกเยอะ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ (ความถือตัวตน) พระโสดา-บันก็ยังถือตัวถือตนนะ มากพอสมควรด้วย เพราะฉะนั้นบางทีเรามองดู โอ๋! คนนี้ไม่เนี้ยบเลย ไม่เนี้ยบอย่างนี้จะเป็นโสดาบันได้ยังไง? ก็อย่าไปมองขนาดนั้นนะ ก็ดูเอาสิ! ดูจากการละกิเลส นอกจากมานะก็ยังมี อุทธัจจ-กุกกุจจะ และก็อวิชชา นี่ก็ยังละไม่ได้ทั้งนั้นเลย โสดาบันก็ยังมีกามราคะ ความยินดี ยินร้าย ความพยาบาท หงุดหงิดใจ อารมณ์เสีย บอก เอ๊ะ! ทำไมเธออารมณ์เสียนี่? เป็นพระโสดาบันยังไง? โอ้โฮ! มันจะไม่ให้อารมณ์เสียเลยนะนี่ มันจะเนี้ยบไปหมดเลย โอ๋! มันยากเหมือนกันนะ

ดังนั้นโสดาบันก็มีอะไรที่จะต้องละอีกเยอะ แต่ไอ้เยอะตรงนี้ มันก็ยังมีจำนวนน้อยกว่ามากเมื่อเทียบกับปุถุชนทั่วไป พระพุทธเจ้าเปรียบกิเลสที่โสดาบันยังต้องละนี่เหลือเท่ากับเศษดินที่ช้อนติดปลายเล็บขึ้นมา เวลาจิกนิ้วไปที่พื้นดินแล้วยกช้อนขึ้นมามีเศษดินติดมาที่ปลายเล็บเท่าไหร่ นั่นแหละกิเลสที่

เหลืออยู่ของพระโสดาบัน แต่ของปุถุชนนี้ท่านเปรียบเท่ากับมหาปฐพีทีเดียว มากน้อยกว่ากันขนาดไหนนี่? คิดดูนะ ไอ้ที่ว่าเยอะแล้วนี่ ยังน้อยนะ แต่ไอ้ที่ว่าน้อยนี่ พอลงรายละเอียดแล้วก็ยังเยอะเอาการอยู่เหมือนกัน

ถาม : ถ้ามีคนมาบอกว่าตนเองเป็นพระโสดาบัน เราสามารถเทียบเคียงคุณสมบัติของผู้นั้นได้จากหนังสือเล่มไหนที่เชื่อถือได้?

ตอบ : ก็นี่แหละ มีแต่จากพระโอษฐ์นี่เท่านั้น ที่เชื่อถือได้ ถ้าหนังสือเล่มไหนบอกว่า เป็นพุทธวจนะแท้แน่นอนก็เชื่อได้ แต่ก็อีกแหละนะ หนังสือที่ทำขึ้นใหม่ภายหลัง ดูว่ามันพิมพ์ผิด พิมพ์ถูก ตกหล่นอย่างไร มันก็อีกนะ ความละเอียดลออในการทำหนังสือขึ้นมา ไม่ใช่ง่ายๆ เพราะฉะนั้นเอามาตรฐานตรงนี้ก่อนก็ได้นะว่า ในพุทธวจนะที่ท่านพุทธทาสรวบรวมไว้นี่น่าจะเป็นมาตรฐานที่เพียงพอ ..เราพอจะใช้ได้นะ

ถ้าจะดูในพระไตรปิฎกของมหามกุฎฯ มหาจุฬาฯ ก็ให้ศึกษาลงไปแต่ในระดับของพุทธวจนะเท่านั้น เอาอรรถกถาออกไป ถ้าเจออรรถกถาก็ผ่านไปผ่านไป ให้สนใจแต่ที่เป็นคำพระพุทธเจ้าในนั้น เพราะที่ท่านพุทธทาสรวบรวมมาทั้งห้าเล่มนี้ ก็ยังไม่ได้รวมพุทธวจนะจนครบทั้งหมดนะ ยังคงมีเหลืออีกหลายเรื่อง หลายอย่าง ที่ท่านต้องการจะรวบรวมไว้ แต่ก็ตายเสียก่อน เลยทำไว้ได้แค่นี้ แค่รวมเอาประเด็นที่สำคัญก่อน คือ อริยสัจสี่ทั้งหมดที่พระพุทธเจ้าเทศน์ไว้ทั้งชีวิต ปฏิจจสมุปบาททั้งหมด ประวัติที่พระพุทธเจ้าเล่าเอง แล้วก็คำว่ากล่าวตักเตือนสั่งสอนภิกษุโดยตรง ก็ยังเหลือคำพระพุทธเจ้าอีกเยอะพอสมควรที่ยังไม่ได้รวบรวมมา นี่ถ้าใครสามารถรวบรวมที่ยังเหลืออยู่ในพระไตรปิฎกอีกได้ จะดีที่สุดเลยนะ

บรรยายธรรม - รับอรุณ

๓๑ มกราคม ๒๕๕๑

ต่อไปจะให้ฟังพุทธวจนะ วันนี้จะให้ฟังในเรื่องคุณสมบัติของความเป็นพระโสดาบัน ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้มีเยอะมากพอสมควร คิดว่ามีสักคราวหนึ่งอาจรวมทำเป็นเล่มเล็กๆไว้

อันแรกท่านวางเครื่องวัดไว้ที่สังโยชน์ ๑๐ เครื่องร้อยรัดจิต ๑๐ ประการ ถ้าผู้ใดละได้ ๓ ข้อแรก ก็เรียกว่า ผู้นั้นได้คุณสมบัติของความเป็นพระโสดาบัน

สังโยชน์ ๑๐ อย่างก็จะมี สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ แล้วก็พยาบาทหรือปฏิฆะ อันนี้เป็นสังโยชน์ ๕ เบื้องต่ำ ส่วนสังโยชน์ ๕ เบื้องสูง ก็คือ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจกุกกุจจะ อวิชชา ตัวอุทธัจจกุกกุจจะตรงนี้ดูมันเหมือนจะไปซ้อนกับตัวอุทธัจจกุกกุจจะที่อยู่ในนิวรณ์ ๕

ตัวอุทธัจจกุกกุจจะในนิวรณ์ ๕ นี่ เป็นตัวเบื้องต้นเลย เป็นความฟุ้งซ่าน เป็นความคิดที่ฟุ้งไปในเรื่องอกุศลวิตก ฟุ้งไปในเรื่องต่างๆ แต่ตัวอุทธัจจกุกกุจจะที่เป็นความฟุ้งซ่านในส่วนของสังโยชน์ ๑๐ ซึ่งมันอยู่ท้ายๆ ก่อนถึงอวิชชานั้น เป็นความฟุ้งซ่านในลักษณะของการปรารภความเพียร

ขยันทำความเพียรอย่างมาก เร่งทำความเพียร อย่างนี้ เหมือนกับที่พระอานนท์ก็พยายามเดินจงกรม เร่งทำความเพียรอย่างมาก ในคืนสุดท้ายก่อนที่จะตรัสรู้ แล้วก็ไม่ไหวแล้ว พอ ขณะที่ลดระดับลงมา ลงบนความพอดีก็ได้บรรลุธรรม หรือที่ครูบาอาจารย์บางท่านบอกว่า พยายามที่จะทำความเพียร แค่คิดจะพยายามก็เหมือนเป็นกิเลสแล้ว อันนี้ก็ใช้สำหรับผู้ที่ใกล้จะถึงที่หมาย ต้องลดระดับความเพียรลงหาความพอดีจริงๆ แต่ไม่ได้เอามาใช้กับในระดับเบื้องต้นหรือระดับเสขะต้นๆ เพราะไม่เช่นนั้นมันจะไม่มีการปรารภความเพียรนะ ตัวผู้ที่ใกล้ๆจะถึงจะต้องหาความพอดีจริงๆ เป็นมัชฌิมาปฏิปทาพอดีว่าขนาดไหนถึงจะพอดี ที่มันจะไม่มีความอยากในการกระทำเข้าไป ให้มันไม่มีทั้งความอยากและไม่อยาก

ในเรื่องของสังโยชน์ ๑๐ ตัว **สักกายทิฏฐิ** หมายถึง การเห็นว่าขันธ์ทั้ง ๕ นี้เป็นตัวตน โสดาบันเป็นแต่เพียงเปลี่ยนความเห็น ละความเห็นผิดตรงนี้ได้เท่านั้น ยังไม่ถึงกับปล่อยวางขันธ์ทั้ง ๕ ได้ แต่เชื่อแล้วว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันเป็นของไม่เที่ยง ไม่ใช่ตัวตนจริง , ตัว **วิจิกิจฉา** ไม่สงสัยลังเลในมรรคหรือปฏิปทาที่จะเดินไปว่า ศีล สมาธิ ปัญญา หรือมรรคแปด เป็นปฏิปทาข้อปฏิบัติอันเป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์แน่นอน , ส่วน **สีลัพพตปรามาส** คือความลูบคลำในศีลตัวนี้ยากที่จะเข้าใจนะ เป็นความสำคัญผิดว่า การประพฤติปฏิบัติทาง **กาย** ทาง **วาจา** ในลักษณะแบบอื่นนอกความเห็นพระพุทธเจ้านี่ จะเป็นไปเพื่อความพ้นทุกข์ได้ เช่นเชื่อว่า การสะเดาะเคราะห์ ดูฤกษ์ ดูยาม บูชาไฟ หรือทำอะไรอย่างอื่นๆ มันจะทำให้เราพ้นทุกข์ไปได้ พระโสดาบันจะไม่มีความเชื่อเหล่านี้อีกแล้ว จะมั่นคงในข้อปฏิบัติทางกาย วาจา ตามที่พระพุทธเจ้าบอกไว้ว่า ถ้าทำอย่างนี้เท่านั้นมันจะพ้นทุกข์ ปฏิบัติอย่างนี้นะถึงจะเป็นการขัดเกลากิเลสได้

อันนี้คือ ๓ ข้อที่โสดาบันจะต้องละได้ สกิทาคามีก็ละได้ ๓ ข้อนี้เหมือนกัน แต่โลภ โกรธ หลง จะเบาบางกว่า คำว่าเบาบางกว่าในที่นี้ ถ้าดูอย่างที่พระพุทธเจ้าบอกไว้ตรงเครื่องวัดกำลังในการภาวนา นั่นก็คือสกิทาคามีจะสามารถวางอารมณ์ได้เร็วกว่าพระโสดาบันนะ ไม่เลี้ยงอารมณ์โกรธ อารมณ์ขุ่นมัวไว้นาน สามารถทิ้งได้ไวกว่านะ

คุณสมบัติอย่างที่สอง นัยยะต่อไป ท่านบอกว่า **ถ้าละธรรม ๖ ประการ**นี้ได้ ก็เป็นโสดาบันนะ มีอะไรบ้าง? ก็คือ**ละความเห็น**ว่า *ขันธ์ทั้ง ๕ เป็นของตน เป็นตัวตน,* ***ละความลังเล****ในปฏิปทาหนทางดับทุกข์,* ***ละความยึดมั่น****ถือมั่นใน**ศีลพรตที่ผิด**,* ***ละราคะ****ที่เป็นไปเพื่ออบาย,* ***ละโทสะ****ที่เป็นไปเพื่ออบาย,* ***ละโมหะที่เป็นไปเพื่ออบาย****.* อันนี้ ๖ อย่าง นี่อีกนัยยะหนึ่ง

อีกนัยยะหนึ่ง ท่านถามพระสารีบุตรว่า *"...ที่มักกล่าวกันว่า โสดาบันๆ ดังนี้ เป็นอย่างไรเล่า สารีบุตร?..."*

พระสารีบุตรก็ตอบว่า *" ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ! ท่านผู้ใดเป็น* ***ผู้ประกอบพร้อมแล้วด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘*** *นี้อยู่ ผู้เช่นนั้นแล! ข้าพระองค์เรียกว่าเป็นโสดาบัน ผู้มีชื่ออย่างนี้ๆ มีโคตรอย่างนี้ๆ พระเจ้าข้า "*

พระพุทธเจ้าก็รับรองคำของพระสารีบุตรว่า *"...ถูกแล้วๆ ผู้ที่ประกอบพร้อมแล้วด้วยอริยมรรคมีองค์ ๘ นี้อยู่ ถึงเราเองก็เรียกผู้เช่นนั้นว่า พระโสดาบัน ผู้มีชื่ออย่างนี้ๆ มีโคตรอย่างนี้ๆ..."* เพราะมีการเจริญมรรคมีองค์ ๘ อย่างมั่นคงอยู่ตลอดเวลา ประกอบพร้อมแล้วด้วยมรรคมีองค์ ๘ ในชีวิตของเขานี้ นี่อีกนัยยะหนึ่ง

นัยยะต่อมาก็คือ การมี **โสตาปัตติยังคะ ๔** คือคุณธรรม ๔ ประการ ท่านบอกว่า *"...ภิกษุทั้งหลาย! สาวกของพระอริยเจ้าในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยธรรม ๔ ประการนี้เอง จึงเป็นพระโสดาบันผู้มีอันไม่ตกต่ำเป็นธรรมดา เที่ยงแท้ต่อพระนิพพาน เป็นผู้มีอันจะตรัสรู้ธรรมได้ในกาลเบื้องหน้า ธรรม ๔ ประการนั้นเป็นอย่างไรเล่า? ๔ ประการ คือ*

• *ภิกษุทั้งหลาย! สาวกของพระอริยเจ้าในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้ประกอบพร้อมแล้วด้วยความเลื่อมใสอันหยั่งลงมั่น ไม่หวั่นไหวในองค์พระพุทธเจ้าว่า เพราะเหตุอย่างนี้ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชชาและข้อปฏิบัติให้ถึงวิชชา เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง เป็นผู้สามารถฝึกคนควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม เป็นผู้มีความจำเริญจำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ ดังนี้..."* คือ ต้องเชื่อมั่นว่า พระพุทธเจ้ามีจริง ตรัสรู้จริง มีความสามารถจริง

• *"...ความเลื่อมใสอันหยั่งลงมั่น ไม่หวั่นไหวในพระธรรม..."*

• *"ความเลื่อมใสอันหยั่งลงมั่น ไม่หวั่นไหวในพระสงฆ์..."* ก็เป็นลักษณะอย่างที่เราสวดมนต์ ทำวัตรกันอยู่

• ประการที่สี่ก็คือ *"...ภิกษุทั้งหลาย สาวกของพระอริยเจ้าในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้ประกอบพร้อมแล้วด้วยศีลทั้งหลาย ชนิดเป็นที่พอใจของเหล่าพระอริยเจ้า เป็นศีลที่ไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ด่าง ไม่พร้อย เป็นศีลที่เป็นไทจากตัณหา ไม่ถูกครอบงำด้วยทิฏฐิ เป็นศีลที่เป็นไปเพื่อสมาธิ สาวกของพระอริยเจ้า ผู้ประกอบพร้อมแล้วด้วยธรรม ๔ ประการนี่แล ชื่อว่า เป็นพระโสดาบัน..."* นี่ก็นัยยะหนึ่ง

อันนี้ก็จะเป็นนัยยะเดียวกัน ที่กล่าวกับอีกบุคคลหนึ่ง *"...มหานามะ! อย่ากลัวเลย ความตายของท่านจักไม่ต่ำทราม กาลกิริยาของท่านจักไม่ต่ำทราม เพราะว่าตัวท่านนี้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม ๔ ประการ..."* แล้วก็อุปมาบอกว่า *"...เปรียบเหมือนต้นไม้น้อมไปในทางทิศปราจีน โน้มไปสู่ทิศปราจีน เอนไปทางทิศปราจีน ต้นไม้นั้นเมื่อเขาตัดที่โคนแล้ว มันจะล้มไปทางทิศไหน?..."* มันจะล้มไปในทางทิศที่มันเอนไปนะ *"...ฉันใดก็ฉันนั้น อริยสาวกที่ประกอบพร้อมแล้วด้วยธรรม ๔ ประการ ย่อมเป็นผู้มีปกติน้อมไปในนิพพาน โน้มไปสู่นิพพาน..."*

อีกนัยยะหนึ่ง ก็คือ พระพุทธเจ้าท่านได้วางหลักเกณฑ์การพยากรณ์ภาวะพระโสดาบันด้วยตนเองไว้ ท่านบอกอย่างนี้

*"...คหบดี! ในกาลใด **ภัยเวร ๕ ประการ** อันอริยสาวกทำให้สงบรำงับได้แล้วด้วย อริยสาวกประกอบพร้อมแล้วด้วย **โสตาปัตติยังคะ ๔** ด้วย **อริยญายธรรม** เป็นสิ่งที่อริยสาวกเห็นแล้วด้วยดี แทงตลอดแล้วด้วยดี ด้วยปัญญาด้วย ในกาลนั้น อริยสาวกนั้น เมื่อหวังอยู่ก็พยากรณ์ตนด้วยตนนั่นแหละว่า เราเป็นผู้มีนรกสิ้นแล้ว มีกำเนิดเดรัจฉานสิ้นแล้ว มีเปรตวิสัยสิ้นแล้ว มีอบาย ทุคติ วินิบาตสิ้นแล้ว เราเป็นผู้ถึงกระแสแห่งพระนิพพาน มีความไม่ตกต่ำเป็นธรรมดา เป็นผู้เที่ยงแท้ต่อนิพพาน มีการตรัสรู้พร้อมในเบื้องหน้า..."*

นัยยะนี้จะครอบคลุม ๓ เรื่องคือ การพ้นจากภัยเวร ๕ ประการ มีโสตาปัตติยังคะ ๔ และมีอริยญายธรรม ตัวภัยเวร ๕ ประการ ก็คือตัวศีล ๕ นะ โสตาปัตติยังคะ ๔ ก็อย่างที่บอกไปเมื่อสักครู่นี้ ตัวอริยญายธรรมก็คือ การที่คนๆนั้นมาเห็นปฏิจจสมุปบาท

"...คหบดี! อริยญายธรรม เป็นธรรมที่อริยสาวกเห็นแล้วด้วยดี แทงตลอดแล้วด้วยดี ด้วยปัญญานั้นเป็นอย่างไรเล่า? คหบดี! อริยสาวกในกรณีนี้ ย่อมพิจารณาเห็นโดยประจักษ์อย่างนี้ว่า ด้วยอาการอย่างนี้ ***เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้ย่อมมี; เพราะความเกิดขึ้นแห่งสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น; เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้ย่อมไม่มี; เพราะความดับไปแห่งสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงดับไป.*** *ได้แก่สิ่งเหล่านี้ คือ เพราะมีอวิชชาเป็นปัจจัย จึงมีสังขารทั้งหลาย เพราะมีสังขารทั้งหลายเป็นปัจจัย จึงมีวิญญาณ..."*

แล้วท่านก็ไล่สายปฏิจจสมุปบาท จนกระทั่งครบวงรอบการเกิด แล้วก็ไล่สายปฏิจจสมุปบาทจนกระทั่งครบวงรอบการดับ นี่ถ้าใครเห็นอย่างนี้ ก็จะได้คุณสมบัติของความเป็นพระโสดาบัน

มีนัยยะอื่นที่ท่านบอกว่า ถ้าผู้ใดเห็นอริยญายธรรม มีคุณสมบัติเดียวก็ได้เป็นพระโสดาบัน เพราะฉะนั้น มีคุณสมบัติเดียวที่ได้เป็นพระโสดาบันเลย อย่างอื่นอีกเช่นว่า ได้โสตาปัตติยังคะ ๔ อันนี้อย่างเดียวเอาไปเลย พระโสดาบัน ถ้ามีอริยญายธรรมนี่ก็ได้ไปเลยพระโสดาบัน หรือจะทำให้ครบทั้ง ๓ อย่างก็ได้ คือศีล ๕ โสตาปัตติยังคะ ๔ แล้วก็อริยญายธรรมนะ

แต่ถ้ากรณีได้ศีล ๕ อย่างเดียวนี่ ยังไม่แน่นอนนะ เพราะศีล ๕ ก็ยังมีโอกาสที่จะไปอบายได้ อย่างที่มีปริพาชกถามพระพุทธเจ้าว่า เขาเห็นคนรักษาศีล ๕ อย่างดี แต่ไปเกิดในนรก และก็เห็นคนที่ทุศีล แต่ไปเกิดในสวรรค์ ที่พระพุทธเจ้าอธิบายกับพระอานนท์ว่า มันมีกรรมในอีก ๓ ระดับ คือการกระทำที่เขาทำมาก่อนนั้น ที่ทำหลังจากนั้น และก็กรรมก่อนตาย มาส่งผลให้เขา แต่ถ้าเราบวกในเรื่องของโสตาปัตติยังคะ ๔ กับอริยญายธรรมด้วย มันจะครอบคลุมนะ

ตัวโสตาปัตติยังคะ ๔ ท่านเรียกอีกว่า แว่นส่องธรรม แว่นส่องความเป็นพระโสดาบัน ก็เป็นอีกนัยยะหนึ่งที่ใช้คำพูดต่างกันไป แต่คุณสมบัติเหมือนกัน

อีกนัยยะหนึ่ง **ฐานะที่ไม่อาจเป็นไปได้**ของความเป็นพระโสดาบัน พระพุทธเจ้าจะมีหลายชื่อเรียกความเป็นพระโสดาบัน ชื่อหนึ่งก็คือ เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ (สมบูรณ์ด้วยความเห็นคือ เห็นว่าขันธ์ ๕ ไม่ใช่ตัวตน) ท่านบอกว่า

*"...ผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ ไม่อาจเข้าถึงสังขารใดๆ โดยความเป็น**ของเที่ยง...**"* มองสรรพสิ่งในโลกไม่เชื่อว่ามันเป็นนิจจัง หรือเที่ยงแท้แน่นอน เห็นแต่ความไม่เที่ยง;

*"...ผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ ไม่อาจเข้าถึงสังขารใดๆ โดยความเป็น**ของสุข**;*

*ผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ ไม่อาจเข้าถึงธรรมใดๆ โดยความ**เป็นตัวตน**;*

*ผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ ไม่อาจทำ**อนันตริยกรรม**;*

*ผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ ไม่อาจหวังการถึงความบริสุทธิ์โดย**วัตตโกตูหลมงคล...**"*

มงคลภายนอกของสมณพราหมณ์เหล่าอื่นนี่โสดาบันไม่หวังความบริสุทธิ์ คือ การพ้นจากความแก่ เจ็บ ตาย โดยพิธีกรรมหรือข้อปฏิบัติทางกาย ทางวาจาเหล่านั้น ฉะนั้น อย่างที่ถามว่า แล้วถ้าบางคนต้องไปทำตาม

เขา อย่างนี้ อาตมาถึงบอกว่า คนๆนั้นหวังความเป็นสาระจากตรงนั้นหรือเปล่า? ถ้าใจเขาไม่ได้คาดหวังความเป็นสาระจากตรงนั้น แต่ทำไปเพื่อไม่ให้มีการกระทบ หรือเพื่อความสมัครสมานสามัคคีของหมู่คณะอะไรอย่างนี้ ก็ไม่เป็นไร ความสำคัญอยู่ที่เจตนาในการกระทำ

*"...ผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ ไม่อาจแสวง**หาทักขิเณยยบุคคลภายนอก**จากศาสนานี้..."* นี่คือฐานะ ๖ ประการ ที่ไม่อาจเป็นไปได้

อีกนัยยะหนึ่ง ฐานะ ๖ ประการของพระโสดาบัน ก็คือ

"...ผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ ไม่อาจอยู่อย่างไม่มีความเคารพยำเกรงในพระศาสดา; ไม่อาจอยู่อย่างไม่มีความเคารพยำเกรงในพระธรรม; ไม่อาจอยู่อย่างไม่มีความเคารพยำเกรงในพระสงฆ์; ไม่อาจอยู่อย่างไม่มีความเคารพยำเกรงในสิกขา;..." ก็จะเคารพใน **พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์** เคารพใน**สิกขาบท**ในวินัยนั่นเอง ที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้นั้น *"...ไม่อาจเข้าถึง**วัตถุที่ไม่ควรเข้าหา**;"* แล้วก็ *"ไม่อาจยัง**ภพที่ ๘** ให้เกิดขึ้น..."*.

โสดาบันไม่มีการเกิดครั้งที่ ๘ แล้วนะ เกิดอีกไม่เกิน ๗ ครั้ง ส่วนคำว่าวัตถุที่ไม่ควรเข้าหาน่ะ มันก็มีทั้งด้านการกระทำและความเห็น อะไรเป็นความเห็นที่ผิด หรือเป็นการกระทำที่ผิด ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ โสดาบันก็จะไม่เคลื่อนเข้าไปหา

อีกนัยยะหนึ่ง ฐานะที่เป็นไปไม่ได้ ๖ อย่าง

*"...เป็นไปไม่ได้ที่ผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ จะพึงปลงชีวิต**มารดา**; เป็นไป*

*ไม่ได้ที่ผู้ถึงพร้อมด้วยทิฏฐิ จะพึงปลงชีวิต**บิดา**; จะพึงปลงชีวิต**พระอรหันต์**; จะพึงคิดประทุษร้าย**ตถาคต** แม้เพียงทำโลหิตให้ห้อ; จะพึงทำ**สงฆ์**ให้แตกกัน; จะพึงถือ**ศาสดาอื่น**...”* นี้ก็ฐานะอีก ๖ ประการ

ในกรณีทำสงฆ์ให้แตกกัน ตามพระวินัยแล้ว ในระดับฆราวาสเรานี่ทำสงฆ์ให้แตกกันไม่ได้ อันนี้จริงๆ เราก็รอดไปหนึ่ง เพราะเป็นกรณีของพระเท่านั้นนะ พระพุทธเจ้าตรัสว่า **ผู้ที่ทำสงฆ์ให้แตกกันได้นั้น ก็มีแต่สงฆ์**ในสมานสังวาสเดียวกัน ในเขตสีมาเดียวกัน ต้องเป็นพระปกติด้วยกันนี่แหละที่จะทำให้สงฆ์แตกกัน และความที่สงฆ์แตกกันวัดจากอะไร เรื่องนี้พระอุบาลีก็ทูลถาม

พระอุบาลีถามว่า พระหนึ่ง - หนึ่งนี่ ทะเลาะกัน ชื่อว่าสงฆ์แตกกันไหม? ไม่ใช่; สอง - หนึ่งนี่? ไม่ใช่; สอง - สอง? ไม่ใช่; สาม - สอง? ยังไม่ใช่; สาม - สาม? ยังไม่ใช่; สี่ - สาม? ก็ยังไม่ใช่; **พระฝ่ายละ ๔ รูปแล้วมีกรรมการอีกหนึ่งรูป อันนี้จะเริ่มเป็นสงฆ์แตกกัน** เพราะฉะนั้น ต้องสองฝ่ายนี่ สองฝั่งต้องมีอย่างน้อยตั้งแต่สี่ขึ้นไป แล้วก็มีผู้หนึ่งที่ เอ้า! ตกลงไอ้เรื่องนี้มันจะเอายังไง? ฝั่งไหนมีความเห็นอย่างไร? อันนี้ถึงจะได้ชื่อว่า สงฆ์แตกกัน

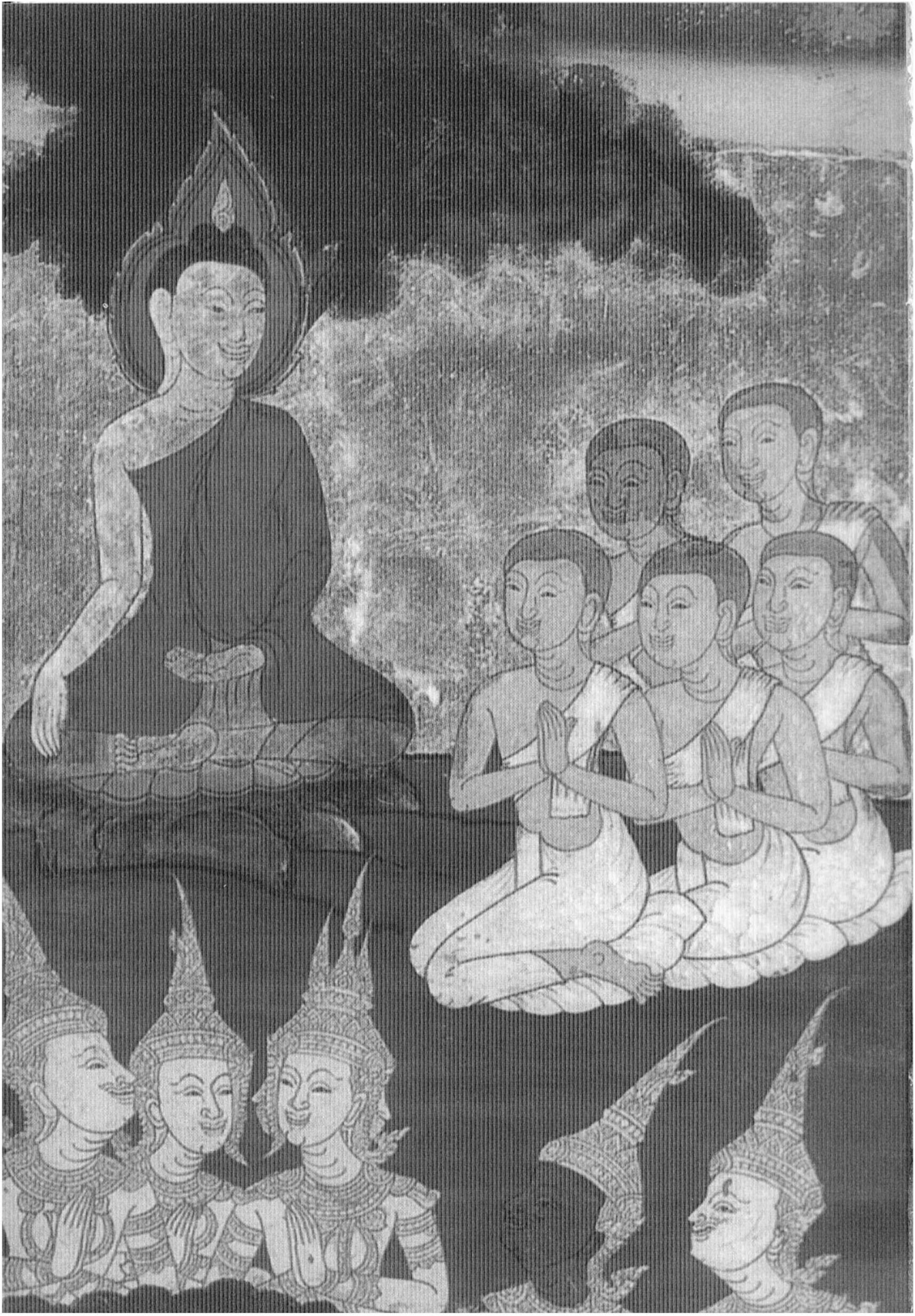
ส่วนผู้ที่ทำสงฆ์แตกกันได้นั้นก็คือ ตัวภิกษุ ส่วนอุบาสกนั้น พระพุทธเจ้าบอกว่าไม่สามารถที่จะทำสงฆ์ให้แตกกันได้ อุบาสิกาทำสงฆ์แตกกันไม่ได้ แต่พยายามเพื่อจะทำให้แตกกันได้นะ พยายามได้ แต่ทำให้แตกไม่ได้ สามเณรีน่ะก็ทำไม่ได้ สามเณรก็ทำไม่ได้ ภิกษุณีอีก ภิกษุณีนี่ทำไม่ได้ แต่พยายามเพื่อจะให้แตกกันได้ งั้นก็จะมีประเด็นที่แปลก สำหรับกรณีตัวภิกษุณีกับอุบาสิกาที่เพิ่มมาคือ พยายามเพื่อที่จะทำให้สงฆ์แตกกันได้ นอกนั้นทำไม่ได้ แต่สรุปแล้วก็คือ ทำไม่ได้ เพราะฉะนั้น ฆราวาสเราปลอดภัยแล้วนะ อนันตริยกรรมข้อนี้

อีกนัยยะหนึ่งนี่ เป็นกลุ่มของโสดาบันประเภทโสดาปัตติมรรค โสดาบันก็จะมีมรรคมีผลนะ ก็จะเรียก **สัทธานุสารี** กับ **ธัมมานุสารี** มาดูคุณสมบัติของสัทธานุสารี ท่านบอกว่า

"...ภิกษุทั้งหลาย! ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ (หรือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์, หรือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ) เป็นสิ่งไม่เที่ยง มีความแปรปรวนเป็นปกติ มีความเปลี่ยนไปเป็นอย่างอื่นเป็นปกติ ภิกษุทั้งหลาย! บุคคลใดมีความเชื่อ มีจิตน้อมไปในธรรม ๖ อย่างนี้ ด้วยอาการอย่างนี้ บุคคลนี้เราเรียกว่า เป็นสัทธานุสารี หยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม..." สัมมัตตนิยามหมายถึง ระบบแห่งความถูกต้องนะ *"...หยั่งลงสู่สัปปุริสภูมิ..."* คือ ภูมิของสัตบุรุษนะ *"...ล่วงพ้นปุถุชนภูมิ ไม่อาจที่จะกระทำกรรมอันกระทำแล้วเข้าถึงนรก กำเนิดเดรัจฉาน หรือเปรตวิสัย และไม่ควรที่จะทำกาละก่อนแต่ที่จะทำให้แจ้งซึ่งโสดาปัตติผล..."* ก่อนตายได้โสดาบันแน่นอน ไม่ควรที่จะไม่ได้ ถ้าใครมีความเชื่ออย่างมั่นคงและมีจิตน้อมไปว่า ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของเราเป็นของไม่เที่ยง

ส่วนธัมมานุสารี ตรัสว่า *"...ภิกษุทั้งหลาย! ธรรม ๖ อย่างเหล่านี้ทนต่อการเพ่งโดยประมาณอันยิ่งแห่งปัญญาของบุคคลใด ด้วยอาการอย่างนี้ บุคคลนี้เราเรียกว่า ธัมมานุสารี* (ก็บอกอย่างเดียวกันว่า) *หยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม ล่วงพ้นปุถุชนภูมิ ไม่อาจที่จะกระทำกรรมที่ทำแล้วเข้าถึงนรก กำเนิดเดรัจฉาน หรือเปรตวิสัย และไม่ควรที่จะทำกาละก่อนแต่ที่จะทำให้แจ้งซึ่งโสดาปัตติผล..."*

ในส่วนนี้ที่ตรัสไว้ จะวิเคราะห์ให้ฟังว่า โสดาบันนี่ คือ พ้นจากการกระทำที่เข้าถึงนรก กำเนิดเดรัจฉาน เปรตวิสัย แต่มีการตรัสเหตุแห่งการกระทำที่

บกพร่องศีล ๕ แล้ว ไม่ได้เป็นไปเพื่อนรก กำเนิดเดรัจฉาน หรือเปรตวิสัย เช่นวิบากอย่างเบาของผู้เป็นมนุษย์ที่ทำปาณาติบาตก็เป็นไปเพื่ออายุสั้น ผลของมันคืออายุสั้น (ไม่ใช่อบาย) คำว่าอย่างเบา หรือที่ท่านตรัสว่า ไม่ได้ทำเป็นปกติ ก็คือไม่ได้ทำมากทำบ่อยทำนาน แต่ที่นี้ **ความน้อยตรงนี้ มันไม่รู้ว่าน้อยแค่ไหน? เพราะฉะนั้น เราจะต้องผลักดันทำศีลให้ดีที่สุด บริสุทธิ์ที่สุด**

แล้วพระพุทธเจ้ายังบอกถึงความเป็นพระโสดาบันว่าไม่อาจที่จะแปรปรวน ท่านเปรียบเทียบกับมหาภูตรูป ๔ ว่า *"...ดิน น้ำ ไฟ ลม ก็ยังมีการแปรปรวนเป็นอย่างอื่นได้ แต่ความเป็นพระโสดาบันนั้น เที่ยงแท้ไม่แปรเปลี่ยน..."* ไม่หวนกลับแน่นอน

ท่านเปรียบเทียบความเป็นพระโสดาบันว่า ประเสริฐกว่าเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ดูว่า ถึงแม้จะไปเป็นเทวดา เป็นพรหมก็ยังไม่รอดพ้นจากนรก กำเนิดเดรัจฉานหรือเปรตวิสัย แต่พระพุทธเจ้าบอกว่าโสดาบันพ้นจากตรงนั้นแล้ว นี่คือประโยชน์ของโสดาบัน คือ พ้นจากอบาย

ท่านบอกว่า *"...ภิกษุทั้งหลาย! แม้พระเจ้าจักรพรรดิได้ครองความเป็นใหญ่ยิ่งในทวีปทั้งสี่ เบื้องหน้าจากการตายเพราะร่างกายแตกดับ อาจได้เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ เป็นสหายอยู่ร่วมกับเหล่าเทวดาชั้นดาวดึงส์ ถูกแวดล้อมอยู่ด้วยหมู่นางอัปสรในสวนนันทวัน ท้าวเธอเป็นผู้อิ่มเอิบเพียบพร้อมด้วยกามคุณทั้งห้า อันเป็นทิพย์อย่างนี้ก็ตาม แต่กระนั้น ท้าวเธอก็ยังรอดพ้นไปไม่ได้ จากนรก จากกำเนิดเดรัจฉาน จากวิสัยแห่งเปรต จากอบาย ทุคติ วินิบาต..."*

อันนี้พระพุทธเจ้ามองอย่างนี้ว่า หลังจากเขาตายไปแล้ว พ้นจากความเป็นเทวดาตรงนั้นแล้ว เขาก็ยังไม่พ้นจากอบายอยู่ดีนะ เห็นไหม? จิต

คนมันขึ้นได้ ลงได้ ขึ้นได้ ลงได้ตลอดเลย มันไม่มีความแน่นอนเลย ต่ำกว่าพระโสดาบันนี่ เอาแน่นอนไม่ได้

"...ภิกษุทั้งหลาย! ส่วนอริยสาวกในธรรมวินัยนี้ ***แม้เป็นผู้ยังอัตตภาพให้พอเป็นไปด้วยคำข้าวที่ได้มาจากบิณฑบาตด้วยปลีแข้งของตนเอง พันกายด้วยการนุ่งห่มผ้าปอนๆ ไม่มีชาย*** *หากแต่ว่าเป็นผู้ประกอบพร้อมแล้วด้วยธรรม ๔ ประการ* ***เธอก็ยังสามารถรอดพ้นเสียได้จากนรก*** *จากกำเนิดเดรัจฉาน จากวิสัยแห่งเปรต จากอบาย ทุคติ วินิบาต..."* นี่โสดาบันเอาตัวรอดได้ พระพุทธเจ้าจึงสรรเสริญความเป็นพระโสดาบันมากกว่า

ผลแห่งความเป็นพระโสดาบันมี ๖ อย่าง ท่านบอกว่า จะ *"...เป็นบุคคลที่****เที่ยงแท้ต่อพระสัทธรรม****; เป็นบุคคลที่****มีธรรมอันไม่รู้เสื่อม****;* ***ทุกข์ดับไปทุกขั้นตอน****แห่งการกระทำที่กระทำแล้ว;..."* เพราะฉะนั้น ความทุกข์ของพระโสดาบันจะลดลง ลดลง น้อยลงไปเรื่อยๆ *"...เป็นผู้ประกอบด้วย****อสาธารณญาณ****;..."* คือ ความรู้ที่ไม่เป็นไปในบุคคลทั่วไป เพราะบุคคลทั่วไปไม่ได้มาฝึกจิต ไม่ได้มาดูจิต ไม่ได้มาฝึกกาย วาจา แต่พระโสดาบัน เมื่อฝึกกาย วาจา จิตแล้ว ก็จะมีความรู้เกี่ยวกับเรื่อง กาย วาจา จิต กิเลสมันเป็นอย่างไร? จะหักห้ามอย่างไร? อาการของจิตเป็นอย่างไร? มีคุณสมบัติอย่างไร? จะมีความรู้เรื่องนี้ ซึ่งจะไม่มีในคนทั่วไป *"...เป็นบุคคล****ผู้เห็นธรรมที่เป็นเหตุ****; และ****เห็นธรรม****ทั้งหลาย****ที่เกิดมาแต่เหตุ****...."*. รู้ว่าอะไรเป็นเหตุเกิดของอะไร เช่น ความอยากมันมีเหตุอะไรเกิดก่อน แล้วมันจึงมีความอยากเกิดขึ้นตามมา ความพอใจเป็นเหตุให้เกิดความอยาก เมื่อมีความอยากแล้ว เราก็จะมีความยึด จะเห็นอาการของจิตเหล่านี้

ดูพระอนาคามี อีกมุมหนึ่งเล็กๆของพระอนาคามี ก็คือพระพุทธเจ้า

บอกว่า พระอนาคามี พวกที่มีกระแสเบื้องบนไปสู่อกนิษฐภพ เป็นผู้ละสังโยชน์เบื้องต่ำทั้งหลายได้ทั้งหมด แต่ยังละสังโยชน์ตัวเหตุให้ต้องเกิดอีกไม่ได้ ละสังโยชน์ตัวเหตุที่ต้องมีภพอีกยังไม่ได้ นี้เป็นประเด็นสำคัญเหมือนกัน เพราะฉะนั้นอย่างตัวพระอนาคามีนี่ จะละการเกิดของจิตยังไม่ได้ จิตเลยยังมีการเกิดอยู่ แต่ละการที่จิตจะไปเกิดในธาตุ ดิน น้ำ ไฟ ลม (ตัวกามภพ)ได้หมดแล้ว พระพุทธเจ้าจึงบอกสังโยชน์ชนิดที่จะทำให้ผู้นั้นต้องกลับมาเกิดบนโลกอีกไม่มี นี่ ก็คือเป็นพระอนาคามี แต่เขายังทิ้งการเกิดของจิตไม่ได้ ยังพอใจในการเกิดของจิตจึงต้องไปเกิดอีกภพหนึ่ง อีกครั้งหนึ่ง เป็นครั้งสุดท้าย นี่คือแง่มุมของพระอนาคามีคือยังละการเกิดไม่ได้ จิตยังพอใจการเกิดจึงยังต้องมีการเกิดอยู่ แต่ก็ไปเกิดในความเป็นกุศล

ดูมุมของพระโสดาบันอีกอันหนึ่ง ก็คือในเรื่องของปฏิจจสมุปบาท โสดาบันจะรู้ทั่วถึงซึ่งชราและมรณะ ความแก่ และความตาย รู้เหตุของมัน รู้ที่มาที่ไปของมัน

"... ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! อริยสาวกย่อมมา ***รู้ทั่วถึงซึ่ง ชรา มรณะ*** *ว่าเป็นอย่างนี้ๆ มารู้ทั่วถึง* ***เหตุให้เกิดขึ้น*** *แห่งชราและมรณะ ว่าเป็นอย่างนี้ๆ มารู้ทั่วถึง* ***ความดับไม่เหลือ****แห่งชราและมรณะ มารู้ทั่วถึง* ***ข้อปฏิบัติ*** *ให้ถึงความดับไม่เหลือแห่งชราและมรณะ..."*

ก็คือรู้โดยนัยยะอริยสัจ ๔ นั่นเอง รู้จักมัน รู้จักเหตุเกิดของมัน รู้ความดับมัน รู้วิธีดับมัน (วิธีดับชราและมรณะ) นัยยะนี้สามารถที่จะเอาไปใช้ได้กับทุกขั้นตอนของสายปฏิจจสมุปบาททั้งหมด

เพราะฉะนั้น สายปฏิจจสมุปบาททั้งหมด เราเพียงเห็นขั้นตอนใดขั้น

ตอนหนึ่ง เห็นชรา มรณะ หรือเห็นภพ หรือเห็นอุปาทาน เห็นตัณหา เห็นเวทนา โดยนัยยะอริยสัจ ๔ คือเห็นตัวมัน เห็นการเกิด เห็นการดับ เห็นวิธีดับของมัน ก็เข้าถึงมรรคผลนิพพานได้ คือ ไม่ต้องรู้ทั้งหมดก็ได้ **แค่เห็นแค่รู้ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งเพียงขั้นตอนเดียว โดยนัยยะอริยสัจ ๔ พระพุทธเจ้าบอกว่าเข้าถึงวิมุตติได้**

ผู้ที่เห็นอย่างนี้ ท่านเรียกว่า ผู้นั้นมีญาณในธรรม มีความรู้ในธรรม เรียกว่า **ธัมมญาณ** แล้วบุคคลนั้นก็ย่อมนำความรู้อันนี้น้อมไปในอดีตและอนาคตว่า แม้ในอดีตก็จะเป็นในลักษณะเดียวกัน แม้ในอนาคตก็จะเป็นลักษณะเดียวกัน (คือเป็นโดยนัยยะอริยสัจ ๔) และสมณพราหมณ์ทั้งหลายใครก็ตามที่เข้าถึงธรรมตรงนี้ได้แล้ว ก็ต้องรู้อย่างนี้เห็นอย่างนี้เหมือนกับเราเหมือนกัน อันนี้เรียกว่า **ญาณในการรู้ตาม** (อัน์วยญาณ)

เพราะฉะนั้น ถ้าธัมมญาณและญาณในการรู้ตามนี้มีแก่ผู้ใด ผู้นั้นพระพุทธเจ้าก็บอกว่า นี่เป็นโสดาบัน เพราะเขาเห็นอริยสัจ ๔ ในส่วนของอาการของจิตอย่างใดอย่างหนึ่งในสายปฏิจจสมุปบาท

เสริมอีกนิด ให้มาดูชื่อเรียกต่างๆกัน ของพระโสดาบัน

“ .....ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! ญาณทั้ง ๒ คือ ธัมมญาณ กับ อัน์วยญาณ (ญาณในการรู้ตาม) เหล่านี้ เป็นธรรมชาติ บริสุทธิ์ ผ่องใสในกาลใด บุคคลนั้นเราเรียกว่า ผู้สมบูรณ์แล้วด้วยทิฐิบ้าง; ผู้สมบูรณ์แล้วด้วยทัศนะบ้าง; ผู้มาถึงแล้วด้วยพระสัทธรรมบ้าง; ได้เห็นอยู่ซึ่งพระสัทธรรมบ้าง; ผู้ประกอบพร้อมแล้วด้วยญาณอันเป็นเสขะบ้าง; ผู้ประกอบด้วยวิชาอันเป็นเสขะบ้าง; ผู้ถึงซึ่งกระแสแห่งธรรมแล้วบ้าง; ผู้ประเสริฐ มีปัญญาเครื่องชำแรก

กิเลส. ดังนี้บ้าง " แล้วก็อีกชื่อหนึ่ง ก็คือ ***" ผู้ยืนอยู่จรดประตูแห่งอมตะ "*** ไปยืนจ่ออยู่หน้าประตูแล้ว ยังเข้าไม่ได้ อันนี้เป็นมุมในการเห็นสายปฏิจจสมุปบาท ขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งโดยนัยยะอริยสัจ ๔

ดูคุณสมบัติของพระโสดาบันอีกอย่างหนึ่ง พระพุทธเจ้าถามสาวกว่า *"... จะเป็นไปได้ไหมว่า พวกเธอเมื่อรู้อยู่อย่างนี้ เห็นอยู่อย่างนี้ จะพึงกล่าวว่า พระศาสดาเป็นครูของพวกเรา ดังนั้น พวกเราจะต้องกล่าวอย่างที่ท่านกล่าว เพราะความเคารพในพระศาสดานั้นเทียว... "* **จำเป็นไหมจะต้องกล่าวคำพูดตามท่านไป ด้วยเห็นว่า ท่านเป็นศาสดาเรา** เป็นครูเรา ก็ไม่ **แต่เรากล่าวเพราะเราเห็นจริงตามนั้น**, หรือจะพึงกล่าวว่า *"... **พระสมณะกล่าวอย่างนี้** แล้ว แต่สมณะทั้งหลายและ**พวกเราจะกล่าวอย่างอื่น**..."* จะพูดทวนกระแสคำพูดของพระพุทธเจ้า ก็จะไม่อย่างนั้น, *"...จะเป็นไปได้ไหมว่า พวกเธอเมื่อรู้อยู่อย่างนี้ เห็นอยู่อย่างนี้ จะพึงประกาศการ**นับถือศาสดาอื่น**..."* ก็จะไม่เกิดความเห็นเหล่านี้ขึ้นอย่างนี้.

"...ภิกษุทั้งหลาย! จะเป็นไปได้ไหมว่า พวกเธอรู้อยู่อย่างนี้ เห็นอยู่อย่างนี้ จะพึงเวียนกลับไปสู่การประพฤติซึ่งวัตตโกตูหลมงคลทั้งหลายตามแบบสมณพราหมณ์ทั้งหลายเหล่าอื่นเป็นอันมาก โดยความเป็นสาระ..." อันนี้ก็ที่ได้พูดให้ฟังอยู่บ่อยๆ *"...ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! **พวกเธอจะกล่าวแต่สิ่งที่พวกเธอรู้เอง เห็นเอง รู้สึกเองเท่านั้นแล้วมิใช่หรือ?**..."* นี่ ลักษณะของความเป็นพระโสดาบัน

ลักษณะความเป็นพระโสดาบันอีกอย่างหนึ่ง ท่านบอกว่า *"...ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! อริยะสาวกผู้ได้สดับแล้ว**ย่อมไม่มีความสงสัยอย่างนี้**ว่า เพราะอะไรมี อะไรจึงมีหนอ; เพราะความเกิดขึ้นแห่งอะไร อะไรจึงเกิดขึ้น; เพราะ*

อะไรมี สังขารทั้งหลายจึงมี; เพราะอะไรมี วิญญาณจึงมี; เพราะอะไรมี นามรูปจึงมี; เพราะอะไรมี สฬายตนะจึงมี; ...” แล้วท่านก็ไล่ไปจนกระทั่งถึง *“...เพราะอะไรมี ชรา มรณะจึงมี; ...”* ไล่สายปฏิจจสมุปบาทไปจนจบ อันนี้ก็คือ การที่ได้คุณสมบัติในเรื่องการเห็น ปฏิจจสมุปบาท

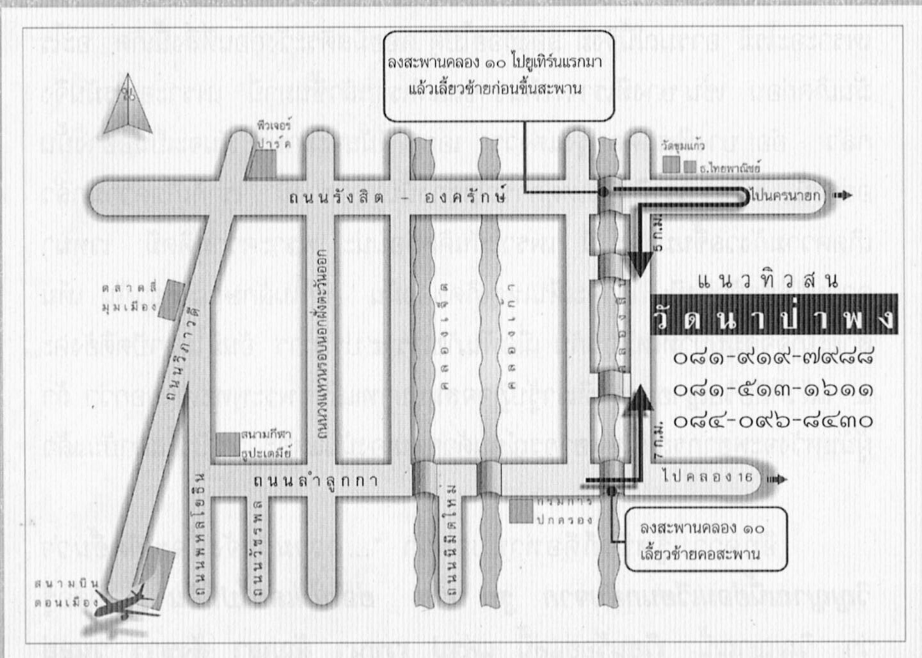
“...ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย! โดยที่แท้ อริยสาวกผู้ได้สดับแล้วย่อมมีญาณหยั่งรู้ในเรื่องนี้โดยไม่ต้องเชื่อผู้อื่นว่า เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี; เพราะความเกิดขึ้นแห่งสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น; ...” แล้วก็ไล่สายปฏิจจสมุปบาท ในฝ่ายสมุทัยเหตุเกิด แล้วก็ความเข้าใจในสายดับว่า *“...เพราะอะไรไม่มี อะไรจึงไม่มีหนอ; เพราะความดับแห่งอะไร อะไรจึงดับ; เพราะอะไรไม่มี สังขารทั้งหลายจึงไม่มี; เพราะอะไรไม่มี วิญญาณจึงไม่มี; ...”* เป็นความรู้ที่ได้ในสายปฏิจจสมุปบาทฝ่ายดับ แล้วก็ตรัสว่า *“...ย่อมมีญาณหยั่งรู้ในเรื่องนี้ โดยไม่ต้องเชื่อผู้อื่นว่า เพราะสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี; เพราะความดับแห่งสิ่งนี้ สิ่งนี้จึงดับไป...”.*

พระพุทธเจ้าจึงบอกว่าการที่คนๆหนึ่งมารู้ว่า เพราะอะไรมี อะไรจึงมี; เพราะอะไรเกิด อะไรจึงเกิด; เพราะอะไรไม่มี อะไรจึงไม่มี; เพราะอะไรดับ อะไรจึงดับ; นี่อันนี้ **รู้แค่นี้ ใคร่ครวญแค่นี้ จะเป็นผู้แตกฉานในปฏิจจสมุปบาท** เพราะฉะนั้น **ถ้าเราจะสวดมนต์ ก็ลองสวดหัวใจของปฏิจจสมุปบาท**

อิมสฺมึ สติ	**อิทํ โหติ**	**เมื่อสิ่งนี้ มี, สิ่งนี้ย่อมมี**
อิมสฺสุปฺปาทา	**อิทํ อุปฺปชฺชติ**	**เพราะความเกิดขึ้นแห่งสิ่งนี้ สิ่งนี้ จึงเกิดขึ้น**
อิมสฺมึ อสติ	**อิทํ น โหติ**	**เมื่อสิ่งนี้ ไม่มี, สิ่งนี้ย่อมไม่มี**
อิมสฺส นิโรธา	**อิทํ นิรุชฺฌติ**	**เพราะความดับไปแห่งสิ่งนี้, สิ่งนี้ จึงดับไป.**

นี่ แค่นี้เอง เราก็เอาไปใคร่ครวญเวลาอารมณ์อะไรเกิดขึ้น เอ๊ะ! เพราะอะไรมี อารมณ์นี้จึงมี ลองถอยไปดู คอยมีสติระวังก่อนที่สิ่งนี้เกิด อะไรมันเกิดก่อน เช่น บางทีเราจะเห็นว่าขณะที่เรากลัวขึ้นมานี่ เพราะอะไรมันจึงกลัว อ๋อ! บางทีเราคิดปรุงแต่งว่า เออ! ผีมันจะมานะ มันจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ หรือว่าเราคิดถึงเหตุการณ์อย่างนั้น อย่างนี้ เราก็เกิดความกลัว เกิดความกังวลขึ้นมาละ นี่ เพราะมันคิดก่อนน่ะ เพราะความคิดมี เวทนาความรู้สึกกลัวจึงมี; เราจะเห็นเหตุเกิดของมัน นี่ก็ในลักษณะเดียวกัน เห็นสายปฏิจจสมุปบาทเหมือนกัน เมื่อพ้นภัยเวร ๕ ประการ อันมีโสตาปัตติยังคะ ๔ แล้วก็มีอริยญายธรรมที่เรารู้ปฏิจจสมุปบาทแล้ว พระพุทธเจ้าบอกว่า ถ้าผู้นั้นหวังจะพยากรณ์ก็ให้พยากรณ์ตนด้วยตนเองนั่นแหละ ว่าเป็นโสดาบันแล้ว

อีกความรู้หนึ่งก็คือท่านบอกว่า “*...ความรู้แจ้งนี้จะเกิดขึ้นว่า* ***วิญญาณนี้ย่อมเวียนกลับจาก รูป นาม ย่อมไม่เลยไปที่อื่น*** *...*” ก็คือรู้ว่า วิญญาณนี้ เวียนรู้อยู่แค่นี้ แค่**รูป เวทนา สัญญา สังขาร วนอยู่ ๔ ธรรมชาติ**เหล่านี้ วิญญาณคือผู้รู้ เพราะฉะนั้น เราจะนั่งสมาธิภาวนาไปกี่สิบปีก็ตาม เราก็จะรู้ว่า จิตผู้รู้หรือวิญญาณ รู้เพียงแค่นี้ รู้แค่รูป เวทนา สัญญา สังขาร **วิญญาณ วนรู้อยู่แค่นี้ ไม่มีที่วิญญาณจะไปรู้อย่างอื่นได้อีก** เป็นคุณสมบัติของมัน, พระองค์จึงเรียก ๔ ธรรมชาตินี้ว่า วิญญาณฐิติ คือฐานที่ตั้งของวิญญาณ หรือที่ตั้งอาศัยของวิญญาณ และได้อุปมาเปรียบ ๔ ธรรมชาติ ว่าเหมือนดิน วิญญาณเหมือนเมล็ดพืชสด ส่วนน้ำที่หล่อเลี้ยงเมล็ดพืช ก็คือ นันทิราคะ ความเพลินพอใจนั่นเอง นี่ก็เป็นความรู้ของพระโสดาบันอีกอย่างหนึ่ง.

ติดตามการเผยแผ่พระธรรมคำสอนตามหลักพุทธวจนะ

โดย : พระอาจารย์คึกฤทธิ์ โสตถิผโล

ได้ที่

- www.watnapahpong.org
- www.buddhawaj.org
- www.buddha kosa foundation.org
- รายการ "ถามโลก-ตอบธรรม" FM ๑๐๖.๐ MHz. (คลื่นครอบครัวข่าว) จันทร์-ศุกร์ เวลา ๐๕.๐๐-๐๕.๓๐ น.

ภิกษุทั้งหลาย ! ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นสิ่งไม่เที่ยง
มีความแปรปรวนเป็นปกติ มีความเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นเป็นปกติ.
ภิกษุทั้งหลาย! บุคคลใด มี ***ความเชื่อ น้อมจิตไปในธรรม ๖ อย่างนี้***
ด้วยอาการอย่างนี้; *บุคคลนี้เราเรียกว่าเป็น* ***สัทธานุสารี***

ภิกษุทั้งหลาย! ***ธรรม ๖ อย่างเหล่านี้***
ทนต่อการเพ่งโดยประมาณอันยิ่งแห่งปัญญาของบุคคลใด
ด้วยอาการอย่างนี้; *บุคคลนี้เราเรียกว่า* ***ธัมมานุสารี***

บุคคลทั้งสองนี้นั่นแหละ ย่อมหยั่งลงสู่สัมมัตตนิยาม (ระบบแห่งความถูกต้อง)
หยั่งลงสู่สัปปุริสภูมิ (ภูมิแห่งสัตบุรุษ) ล่วงพ้นปุถุชนภูมิ
ไม่อาจที่จะกระทำกรรมอันกระทำแล้ว
จะเข้าถึงนรก กำเนิดเดรัจฉาน หรือ เปรตวิสัย
และไม่ควรที่จะกระทำกาละก่อนแต่ที่จะทำให้แจ้งซึ่งโสดาปัตติผล.

- ขุนธ. สํ. ๑๗/๒๗๘/๕๑๙.

วัดนาป่าพง
๒๙ หมู่ ๗ ต.บึงทองหลาง อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี ๑๒๑๕๐ โทร. ๐๘๑-๙๑๙-๗๙๘๘